

Ekkokammer og skyttergravskrig på sosiale medier

*En studie av debattdynamikker i kommentarfelt under nyhetsoppslag
om klimaendringer på Facebook*

Anne Marie Sjøholt

Medievitenskap
30 studiepoeng

Institutt for medier og kommunikasjon
Det humanistiske fakultet

15. juni 2022

Ekkokammer og skyttergravskrig på sosiale medier

*En studie av debattynamikker i kommentarfelt under
nyhetsoppslag om klimaendringer på Facebook*

© Anne Marie Sjøholt

2022

Ekkokammer og skyttergravskrig på sosiale medier. En studie av debattynamikker i kommentarfelt under nyhetsoppslag om klimaendringer på Facebook.

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Grafisk senter, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Debatten i den offentlige sfære er viktig for å diskutere og løse samfunnsutfordringer i et demokrati. Denne masteroppgaven undersøker debattodynamikker under nyhetsoppslag om klimaendringer, ofte omtalt som en av de største utfordringene samfunnet vårt står overfor. Ved bruk av en kvantitativ innholdsanalyse av kommentarfeltet på Facebook-siden til VG, kartlegges elementene i argumentasjonen med bakgrunn i teorier om ekkokamre og skyttergravskriger. Resultatene i denne studien viser at kommentarfeltet under disse nyhetsoppslagene ikke var preget av ekkokamre, men en variert debattodynamikk hvor debattantene utvekslet motsigende argumenter og perspektiver. Flere av funnene indikerer at skyttergravskriger er en mer passende beskrivelse av debatten. Oppgaven diskuterer også hvilke konsekvenser resultatene og utviklingen av det nye medielandskapet kan ha for debatten i den offentlige sfære, og noen av våre viktigste demokratiske idealer.

Abstract

The debate in the public sphere is important for discussing and solving challenges in a democracy. This master's thesis examines debate dynamics in the comment sections of news articles about climate change, often referred to as one of the biggest challenges our society faces. Using a quantitative content analysis of the comment sections on the Facebook page of Norway's most read newspaper VG, the elements of the argument are identified based on theories about echo chambers and trench warfare dynamics. The results of this study show that the comment sections under these news items was not characterized by echo chambers, but a varied debate dynamic where the debaters exchanged contradicting arguments and perspectives. Several of the findings indicate that trench warfare is a more appropriate description of the debate. This thesis also discusses what consequences the findings of this study, and the development of the new media landscape, may have for the debate in the public sphere and some of our most important democratic ideals.

Forord

Innleveringen av denne masteroppgaven markerer slutten på mine fem år som student. Det har vært en lærerik og spennende tid hvor jeg har kjent på både motgang og forvirring, men også utvikling, mestring og glede. Ikke minst har jeg fått gode venner og uforglemmelige opplevelser. Disse årene kommer jeg til å se tilbake på som noen av de beste i mitt liv.

Bak denne masteroppgaven ligger mange timers arbeid med både refleksjon, frustrasjon og etterlengtede åpenbaringer. En stor takk rettes til veileder Rune Karlsen (V-22) for nyttige diskusjoner, gode innspill og grundige tilbakemeldinger i arbeidet med oppgaven. Takk til gjengen på lesesal 415, for et fantastisk faglig og sosialt samhold. Uten dere ville dette prosjektet føltes stort og uoverkommelig. Jeg må også rette en takk til super-Synne som leste verdens mest pirkete korrektur. Til sist vil jeg takke venner, familie og nære som har heiet på (og holdt ut med) meg i denne travle tiden.

Nå avsluttes et kapittel, og jeg gleder meg til et nytt. Det er på tide å sprekke den berømte masterbobla.

Anne Marie Sjøholt

Oslo, juni 2022

«One of the most important questions of our time is whether the forces that drive us apart are more powerful than those that hold us together»

– Richard Fletcher and Rasmus Kleis Nielsen, 2017

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Forskningstema og interesseområde	1
1.2	Oppgavens formål og problemstilling	2
1.3	Oppgavens struktur	3
2	Teoretiske utgangspunkter og tidligere forskning	4
2.1	Den offentlige sfære i et nytt medielandskap	4
2.2	Ekkokamre	5
2.3	Skyttergravskriger	7
2.4	En splittet offentlighet?	10
2.5	Klimakrisen – «vår tids største utfordring»	11
2.6	Tidligere forskning på debatt på sosiale medier	12
2.7	Forskningshull og oppgavens bidrag	14
3	Metodiske tilnæringer	16
3.1	Studiens design	16
3.2	Kvantitativ innholdsanalyse – definisjon og formål med metoden	17
3.3	Utvalg, innsamling og behandling av data	17
3.4	Operasjonalisering av variabler og utarbeidelse av kodebok	19
3.5	Variabeloversikt	21
3.5.1	Hovedvariabel: Respons	21
3.5.2	Variabler for innholdselementer og likerklikk	22
3.6	Univariat, bivariat og multivariat analyse	23
3.7	Studiens kvalitet: Validitet, reliabilitet og generalisering	24
4	Analyse	27
4.1	Oversikt over materialet	27
4.2	Del 1: Støtte, motsigelse eller nøytralitet	28
4.3	Del 2: Debattens innholdselementer	31
4.4	Del 3: Likerklikk – frekvensfordeling og regresjonsanalyse	36
5	Diskusjon	41
5.1	Hovedresultater	41
5.2	Diskusjon – ekkokamre eller skyttergravsdynamikk på Facebook?	42
5.2.1	Selektiv eksponering, enighet og ekkokamre?	42
5.2.2	Skyttergravskriger – en mer passende beskrivelse?	45
5.3	En offentlighet i endring?	49
6	Konklusjon	52
6.1	Empirisk konklusjon	52
6.2	Oppgavens bidrag, begrensninger og forslag til videre forskning	54
	Litteraturliste	58
	Vedlegg	64
	Vedlegg 1: Kodebok	64
	Vedlegg 2: Regresjon	70

Tabell – og figurliste

Tabell 1. Oversikt over materialet. Oppgitt i antall.....	27
Tabell 2. Frekvens- og prosentfordeling for variabelen kommentartype.....	28
Tabell 3. Regresjon. Avhengig variabel: Antall likerklikk. Verdier er B-koeffisienter og standardavvik i parentes.	38
Tabell 4. Regresjon likerklikk. Nøytrale kommentarer utelatt.....	70
Figur 1. Skjerm bilde av kommentartråd på VGs Facebook-side.	29
Figur 2. Prosentandel kommentarer med støtte, motsigelse og nøytralitet.	30
Figur 3. Prosentfordeling av støtte, motsigelse og nøytralitet hos hver kommentartype.....	30
Figur 4. Prosentandel støttende kommentarer som inneholder bekreftende ord, underbyggende argument og kompliment.	31
Figur 5. Prosentandel motsigende kommentarer som inneholder avkreftende ord, motargument og fornærmelser.	32
Figur 6. Prosentfordeling av argumenttype i hele materialet.	33
Figur 7. Bruk av innholdselementer i prosent.	34
Figur 8. Prosentfordeling av positiv ordbruk, negativ ordbruk, personangrep og banneord fordelt på støtte, motsigelse og nøytralitet.	35
Figur 9. Prosentfordeling av fakta og feilinformasjon fordelt på støtte, motsigelse og nøytralitet.	35
Figur 10. Gjennomsnittlig likerklikk etter kommentartype.	37

1 Innledning

1.1 Forskningstema og interesseområde

En offentlig debatt der ulike oppfatninger og meninger om et tema diskuteres, blir sett på som en nødvendighet for å identifisere og løse samfunnsproblemer i et demokrati (Dahlgren, 2005; Calhoun, 1992; Habermas, 2002; Karlsen, Steen-Johnsen, Wollebæk & Enjolras, 2017). Fremveksten av det nye medielandskapet har skapt nye debattarenaer, og spesielt sosiale medier har endret dynamikken i sosiale nettverk (Hannemyr, Liestøl, Lüders, & Rasmussen, 2015, s. 102). Denne utviklingen har gitt opphav til både optimistiske og pessimistiske antagelser om fremtiden for offentlig debatt, og mange forskere har spurt hvilke konsekvenser det nye medielandskapet kan ha for den offentlige sfæren (Dahlgren, 2005, s. 147). Både i mediene, politikken og forskningslitteraturen har nettdebatter blitt referert til som ekkokamre (Bruns, 2021, s. 33) – en dynamikk hvor debattanter som deler samme syn støtter hverandres synspunkter, og er lite eksponert for motstridende argumenter og perspektiver (Sunstein, 2007, s. 44).

Etter hvert har flere studier utfordret dette perspektivet, og vist at ekkokamre ikke nødvendigvis er en passende beskrivelse av debatter på nett (Dubois & Blank, 2018; Karlsen et al., 2017; Bruns, 2021). Internett muliggjør ikke bare diskusjon med likesinnede, men øker også muligheten for debatt mellom mennesker som har betydelig ulike synspunkter (Karlsen et al., 2017, s. 258). Nettdebatt har blitt hevdet å være mer preget av skyttergravsdynamikk, hvor to sterke meningsleirer står mot hverandre. Denne dynamikken kjennetegnes av at debattanter med ulike holdninger diskuterer med hverandre, og debatten inneholder motsigelse så vel som enighet og støtte (Karlsen et al., 2017, s. 269). Ifølge perspektivet til Habermas (2002, s. 31) vil innbyggerne i et samfunn som deltar i rasjonell debatt, endre mening hvis de møtes med et argument av god nok kvalitet og dermed komme til enighet. Samtidig viser tidligere forskning på motivert resonnement at mennesker ikke går inn i diskusjoner fra et nøytralt ståsted, men at både deres motivasjon og opprinnelige ståsted kan påvirke hvordan de møter nye argumenter (Kunda, 1990, s. 480).

Selv om debattantene i skyttergravskriger diskuterer med andre med ulike holdninger enn seg selv fører det ikke nødvendigvis til at partene kommer til konsensus, men heller til en forsterking av deres opprinnelige ståsted. Samtidig kan debatten føre til at deltakerne lærer noe nytt (Karlsen et al., 2017, s. 270). Ekkokamre og skyttergravskriger beskriver to

forskjellige debattodynamikker, men konsekvensene kan likevel bli de samme – nemlig splid og polarisering. I den digitaliserte verdenen har de nye kommunikasjonsplattformene, og herunder sosiale medier, blitt en stor del av hverdagen til mange. Likevel har tidligere forskning på dette området blitt omtalt som begrenset (Arguedas, Robertson, Fletcher & Nielsen, 2022, s. 30). Hvilke konsekvenser kan utviklingen av det nye medielandskapet ha for debatten i den offentlige sfære, og noen av demokratiets viktigste idealer? Ser vi en offentlighet i endring som følge av utviklingen, og kan dette påvirke hvordan vi kommer sammen for å diskutere samfunnsutfordringer?

En utfordring med sterk aktualitet, som både Norge og verdenssamfunnet står overfor, er klimaendringene. Klimakrisen har blitt omtalt av den norske regjering som «vår tids største utfordring» (Regjeringen, 2021). Det er en sak som har fått mye mediedekning og oppmerksomhet, spesielt i året som gikk. Året 2021 satte flere viktige klimanyheter på agendaen, med FNs lansering av nye rapporter, klimakonferansen i Glasgow (COP26) og stortingsvalget her hjemme i Norge. Dette er en sak mange mennesker har sterke meninger om, og som har skapt mye debatt i den offentlige sfæren.

1.2 Oppgavens formål og problemstilling

Introduksjonen over viser til et forskningstema med en sterk aktualitet og samfunnsrelevans. I denne masteroppgaven skal jeg studere dynamikker i nettdebatt på sosiale medier.

Kjennetegnes debatten av ekkokamre eller skyttergravskriger? Diskuterer brukerne med mennesker med ulike holdninger enn seg selv, eller unngår de diskusjoner som utfordrer deres egne synspunkter? Hovedformålet med oppgaven er å undersøke hvordan ulike personer diskuterer med hverandre, og forsøke å bidra til en utvidet forståelse av debattodynamikker på sosiale medier. Dette skal jeg gjøre gjennom å studere debatter knyttet til nyhetsoppdrag om klimakrisen på den offisielle Facebook-siden til VG. Facebook er et av verdens største sosiale medium, og omtrent 70 % av Norges befolkning bruker plattformen hver dag (Karlsen & Aalberg, 2021, s. 6). VG er Norges mest leste avis (Medienorge, u.å) og deres hovedside på Facebook har over 500 000 følgere. Innleggene genererer mye engasjement og mange kommentarer.

Hovedproblemstillingen for oppgaven er: *Hva kjennetegner debattodynamikken i kommentarfeltet under nyhetsoppdrag om klimaendringer på Facebook-siden til VG?*

Problemstillingen konkretiseres ved å inkludere tre forskningsspørsmål, som samlet sett vil bidra til å besvare hovedproblemstillingen. Først, for å undersøke om debatten er preget av ekkokamre hvor debattantene for det meste diskuterer med personer som deler samme synspunkter som dem selv, spør jeg: *I hvilken grad er debatten kjennetegnet av at debattanter motsier eller støtter hverandres holdninger og perspektiver? (F1)*. Deretter ønsker jeg å undersøke hvilke innholdselementer som preger debatten, med utgangspunkt i de teoretiske perspektivene som presenteres i teoridelen. Er det noen spesielle innholdselementer som er dominerende, og hva forteller de oss om tonen i debatten? Mer presist spør jeg: *Hvilke innholdselementer kommer til syne i kommentarene? (F2)*. Til slutt studerer jeg hva slags type debatt som skaper engasjement. Får støtte og motsigelse like mange likerklikk, eller engasjerer nøytralitet? Er det noen innholdselementer som har en innvirkning på likerklikk? Mer presist spør jeg: *Hvilket innhold skaper engasjement i form av likerklikk? (F3)*.

1.3 Oppgavens struktur

Oppgaven er delt inn i seks kapitler. Denne innledningen redegjør for studiens forskningstema og interesseområde, og presenterer oppgavens formål, problemstilling og struktur. I kapittel to diskuterer jeg hvilke forbindelser studien min har til den medievitenskapelige forskningstradisjonen, og går spesifikt inn på relevante teorier som skal etablere rammen for de analytiske verktøyene brukt i studien. Kapittel tre redegjør for oppgavens forskningsdesign og metodiske tilnærminger. Denne delen beskriver hvordan jeg skal bruke de valgte metodene for å besvare forskningsspørsmålene. Her vurderer jeg hvilke muligheter og begrensninger metodevalgene kan ha for funnene i analysen, og forklarer hva jeg har gjort for å sikre studiens kvalitet. I analysekapittelet presenteres funnene fra den kvantitative innholdsanalysen. Kapittelet er tredelt, strukturert etter hvert forskningsspørsmål. Analysen blir brukt for å kartlegge debattodynamikken i kommentarfeltet ved å identifisere hvilke innholdselementer som kommer til syne, og vurdere deres betydning i konteksten av det teoretiske rammeverket. I tillegg ser jeg på hvilke innholdselementer som skaper engasjement. Kapittel fem er en diskusjon, hvor funnene fra analysen diskuteres opp mot de overordnede teoretiske perspektivene. Jeg diskuterer også hvilke konsekvenser funnene kan ha for den offentlige debatten i et nytt medielandskap og demokratiet. Det siste kapittelet er en konklusjon, hvor jeg oppsummerer hva oppgaven har foretatt og hvordan funnene kan besvare forskningsspørsmålene og hovedproblemstillingen. Til sist oppsummerer jeg oppgavens bidrag, begrensinger og kommer med forslag til videre forskning.

2 Teoretiske utgangspunkter og tidligere forskning

Det finnes etter hvert mye forskning som har studert debattodynamikker, både generelt og på nett, og som har diskutert ulike konsekvenser av dette. Diskusjonen er sterkt knyttet til teorier om hvordan våre meninger formes i møte med andre mennesker og deres argumenter. Jeg vil starte med å redegjøre for de store spørsmålene knyttet til demokrati og den offentlige debatten i et nytt medielandskap. Videre presenteres to teorier som har blitt brukt til å beskrive dynamikker i nettdebatter, og som vil være et viktig utgangspunkt for hva jeg skal se etter i analysen. Jeg vil så se nærmere på teorier som kan forklare hvordan mennesker skaper mening og forholder seg til argumenter, noe som skal gi en bedre forståelse av mulige effekter av debattodynamikken på debattantenes holdninger. Deretter vil jeg redegjøre for teorier som kan hjelpe oss å forstå konsekvensene av dette i en større samfunnskontekst. Videre skal jeg sette dette inn i konteksten for studien og debattens tema, nemlig klimakrisen. Til slutt presenterer jeg en litteraturgjennomgang av tidligere forskning på debatt på sosiale medier, hvilke forskningshull som finnes og hvordan min oppgave passer inn i denne sammenheng.

2.1 Den offentlige sfære i et nytt medielandskap

Mennesker har i alle tider kommunisert, diskutert og presentert sine synspunkter i det som kalles den offentlige sfære. Habermas (1997) har definert den offentlige sfære som «a domain of our social life in which such a thing as public opinion can be formed» (s. 103). Den har også blitt omtalt som det abstrakte stedet der innbyggere i et samfunn diskuterer og debatterer offentlige spørsmål (Oliver & Myers, 1999, s. 38). Ifølge Karlsen et al. (2017, s. 271) er det en nødvendighet for demokratiet at ulike meninger og oppfatninger blir debattert, for å kunne identifisere og løse samfunnsproblemer. Den offentlige debatten er også sentral for politikken, ytringsfriheten og for et velfungerende demokrati. Slik Aalberg og Curran (2012) sier: «Public opinion constitutes one of the cornerstones of democracy» (s. 3).

Medieutviklingen spiller en viktig rolle i denne sammenhengen, en utvikling som har muliggjort endringer i den offentlige sfæren og måten vi kommuniserer på.

Kommunikasjonskanalene vi har tilgjengelig i dag er et resultat av en rask utvikling i medielandskapet, spesielt etter utviklingen av Internett og Web 2.0 (Hannemyr et al., 2015, s.51). Etter hvert har også sosiale medier fått en viktig rolle, ikke bare når det gjelder å dele historier fra våre egne liv – men også for å dele interesser og synspunkter. De gir oss muligheter for mange typer kommunikasjon, både enveis, toveis og «mange til mange».

kommunikasjon» (Aalen, 2015, s. 80). Ofte er kommunikasjonsflyten mellom deltakerne synlig for alle brukerne på plattformene, og dette gjelder spesielt for kommentarfelt. Sosiale medier har dermed endret dynamikken i sosiale bånd og nettverk, og hvordan kunnskap og informasjon produseres og formidles (Hannemyr et al., 2015, s. 102). I denne studien skal jeg studere kommentarfeltet på Facebook, et av verdens største sosiale medium. Tall viser at omtrent 70 % av Norges befolkning bruker plattformen hver dag (Karlsen & Aalberg, 2021, s. 6). Facebook er strukturert som et typisk sosialt medium, med en innlegg- og kommentarstruktur hvor brukerne kan skape originalt innhold eller reagere på andres. I kommentarfeltet kan brukerne respondere i form av kommentarer og forme diskusjonstråder. Flere mennesker bruker plattformer som Facebook for å få sitt daglige påfyll av informasjon og nyheter, og til å diskutere med andre (Karlsen & Aalberg, 2021, s. 2).

Utviklingen av det nye medielandskapet har altså blitt møtt med en enorm brukerentusiasme, men også en del bekymringer. Flere har stilt spørsmål ved om vi ser en offentlighet i endring som følge av medieutviklingen. Mens noen mener disse plattformene muliggjør samtale med flere mennesker og eksponering for mer informasjon enn noen gang før, peker andre på at det fører til kunnskapskløfter, flere lukkede forum og mindre variert debatt. Mange forskere har spurt om Internett har en innvirkning på den offentlige sfæren, og i så fall hvilke innvirkninger og konsekvenser det har (Dahlgren, 2005, s. 147). En av de som beskriver hvordan medielandskapet har endret seg er Markus Prior. I det Prior (2007) kaller «the high choice media environment» har vi fått tilgang til mange flere kommunikasjonsverktøy, mediekanaler og plattformer (s. 12). Dette gir oss uendelige valgmuligheter, noe som gjør at vi også kan velge bort det innholdet vi ikke er interessert i. Disse valgmulighetene gjør det ikke bare mulig å velge hvilket innhold man vil interagere med, men også hvilke grupper man vil være en del av og hvem man vil snakke med (Prior (2007, s. 14). Med helt nye kommunikasjonsverktøy, sosiale medier og uendelige valgmuligheter, kan det tyde på at vi er vitne til en offentlig sfære i endring. Hvordan kan vi forstå disse endringene som utviklingen av det nye medielandskapet har bidratt til?

2.2 Ekkokamre

For å nærme oss viktige spørsmål knyttet til et medielandskap i endring, må vi redegjøre for sentrale teorier som beskriver hvordan mennesker forholder seg til både informasjon og hverandre. En viktig teori i denne sammenhengen er selektiv eksponering, som ble utviklet lenge før Internett og sosiale medier. Sears og Freedman (1967) beskriver selektiv

eksponering som et fenomen der individer oppsøker innhold som støtter deres eksisterende holdninger og oppfatninger (s. 195). De oppsøker ikke innhold som motsier og utfordrer dem, fordi det kan føre til ubehag. På den måten får de kun høre informasjon de er enige med om og om igjen. Resultatet er at deres opprinnelige synspunkt blir forsterket (Sears & Freedman, 1967, s. 195). Selv om mennesker ikke aktivt tar valg for å unngå motstridende synspunkter, viser tidligere forskning at internettbrukere primært søker etter hyggelig innhold (Bright, Marchal, Ganesh & Rudinac, 2021, s. 119). «The high choice media environment» øker mulighetene for selektiv eksponering, og derigjennom ekkokamre. Hvis brukere på sosiale medier bevisst eller ubevisst bedriver selektiv eksponering, vil de trolig ikke oppsøke motstridende argumenter og delta i debatter med deltakere med motstridende oppfatninger. Å forstå selektiv eksponering er viktig for å vurdere kommunikasjonens rolle i et demokrati. Det kan ha implikasjoner for verdsettelsen av ulike synspunkter, innbyggernes samfunnsengasjement og mulighet for å skape fellesskap hvor de kan bli enige om grunnleggende fakta (Stroud, 2017, s. 12).

Selektiv eksponering legges til grunn for teorien om ekkokamre, en teori som både har fått mye oppmerksomhet og samtidig blitt diskutert og kritisert. Teorien ble introdusert og popularisert av Cass Sunstein i en serie bøker utgitt siden tidlig på 2000-tallet (2001; 2007; 2017). Han stilte spørsmål til hvilke følger de teknologiske endringene ville ha for demokratiet, hvis borgerne brukte Internett til å kun lytte til og snakke med likesinnede (Sunstein, 2007, s. 22). Ekkokammerteorien har to dimensjoner: debatt og informasjonsflyt (Wollebæk, Karlsen, Steen-Johnsen, & Enjolras, 2019, s. 3). Når det gjelder debatter beskriver Sunstein ekkokamre som en dynamikk hvor mennesker bare diskuterer med andre mennesker med samme holdninger som dem selv, og dermed blir lite eksponert for motstridende argumenter og perspektiver (Sunstein, 2007, s. 44). De velger altså å ikke gå inn i diskusjoner med mennesker med andre meninger enn dem selv. Oppfatningene deres blir dermed bekreftet i stedet for motsagt og moderert (Wollebæk et al., 2019, s. 3). Dette kan resultere i en polarisert offentlig sfære bestående av grupper av likesinnede som bekrefter hverandres holdninger og perspektiver, og blir isolert fra motsigelse (Jamieson & Capella, 2008, s. 76)

Med fremveksten av sosiale medier flyttet Sunsteins fokus seg bort fra nettbaserte nyhetsplattformer og mot rollen til de nye plattformene. Algoritmene på sosiale mediene fører til en personalisering av innhold med hensikt å passe interessene til de individuelle brukerne

(Bruns, 2021, s. 34). Også teorien om taushetsspiralen har blitt knyttet til denne tematikken. Den argumenterer for at de som opplever at deres synspunkter er i mindretall, kvier seg for å snakke høyt om dem i frykt for å bli møtt med motstand og bli isolert. Dermed blir mediernes presentasjoner av ulike synspunkter innskrenket (Noelle-Neumann, 1993, s. 36). Et aktuelt eksempel på dette kan være motstand mot covid-19-vaksinen. Teorien om taushetsspiralen har senere blitt kritisert for å ikke ta for seg kommunikasjon i mindre grupper, noe som har blitt enda mer vanlig på Internett og i sosiale medier (Karlsen et al., 2017, s. 260). Det er lettere å finne både likesinnede og motstandere, og større mulighet for samhandling i mindre grupper.

Skal vi tro teoriene om selektiv eksponering, taushetsspiraler og ekkokamre, er dette en negativ trend som kan tenkes å få problematiske konsekvenser for demokratiet. Samtidig har flere forskere stilt spørsmål til om ekkokamre er en god beskrivelse av debatter på nett (Dubois & Blank, 2018, s. 741; Karlsen et al., 2017, s. 270). På den ene siden gjør disse plattformene det mulig å velge hva man vil følge med på, og hvem man vil snakke med (Wollebæk et al., 2019, s. 1). På den andre siden er både Internett og sosiale medier utformet på en måte som gjør at vi har tilgang til uendelig med nettsider og plattformer. Mennesker blir konstant eksponert for ny informasjon som de ikke nødvendigvis oppsøkte. Slik konvergering av mediene fører til både mer deltakelse og samarbeid (Jenkins, 2006, s. 256). I artikkelen «The echo chamber is overstated» (2018) argumenterer også Dubois og Blank imot ekkokammerteorien. De undersøker heller sammenhengen mellom politisk interesse og ekkokamre. Deres funn viser at mennesker med varierte medievaner og interesse for politikk har en tendens til å unngå ekkokamrene (Dubois & Blank, 2018, s. 741). En annen studie fra 2017 undersøkte en rekke nettdebatter ved hjelp av en spørreundersøkelse med debatt deltakerne. Resultatene viste at den politiske debatten ikke var preget av ekkokamre, men at debattantene faktisk diskuterte med folk de var uenige med (Karlsen et al., 2017, s. 269).

2.3 Skyttergravskriger

Den delen av ekkokammerteorien som sier at brukerne blir isolerte på nett og kun diskuterer med likesinnede har altså blitt kritisert av flere. Mangelen på isolasjon og relativt mye diskusjon mellom meningsmotstandere gjorde at Karlsen et al. (2017, s. 270) lanserte skyttergravskriger som en alternativ metafor for å beskrive debattdynamikker på nett – en dynamikk hvor to sterke meningsleirer står mot hverandre. Grunnen til dette kan være fordi

Internett har gjort det mulig for brukerne å delta i debatter med mennesker som har ulike synspunkter enn dem selv, og samtidig tilhøre et nettmiljø som støtter deres verdier og holdninger (Karlsen et al., 2017, s. 270). Studien viste likevel at diskusjon mellom uenige brukere ikke førte til at partene kom til enighet. For å forstå hva som kan være grunnen til dette, er det nødvendig å redegjøre for teorier knyttet til holdningsutveksling og meningsdannelse i den offentlige sfæren. Ifølge perspektivet til Habermas (2002, s. 31), vil innbyggerne i et samfunn som deltar i rasjonell debatt endre mening hvis de møtes med et argument av god nok kvalitet. Her er målet å komme til enighet og oppnå konsensus (Karlsen et al., 2017, s. 258). Perspektivet til Habermas om den offentlige sfæren har i ettertid blitt kritisert for å være for idealistisk. I artikkelen «The idea of the public sphere» argumenterer Adut (2012, s. 239) for at den dominerende tilnærmingen til det offentlige rom og funksjonen til den offentlige sfære, lenge har vært preget av idealisme og normativisme.

Det er flere teorier som viser til at det kanskje ikke er like enkelt å overbevise mennesker med gode argumenter, slik perspektivet til Habermas påstår. Dette er fordi vi ikke kan forvente at mennesker går inn i en diskusjon fra et nøytralt ståsted. Ulike typer kognitiv bias kan påvirke hvordan mennesker får tilgang til, konstruerer og evaluerer oppfatninger. Både vår motivasjon og vårt opprinnelige ståsted har en påvirkning på hvordan vi møter nye argumenter (Kunda, 1990, s. 480). Ifølge Kunda (1990, s. 480) kan mennesker være offer for motivert resonnement, et fenomen som sier at folk er mer sannsynlig å komme til de konklusjonene de ønsker å komme frem til. Dermed vil vi kunne forvente at mennesker gjør valg og vurderinger som på en systematisk måte avviker fra det som stemmer overens med virkeligheten. En type kognitiv bias i denne sammenhengen er bekræftelsestendens: å enten legge merke til eller søke etter informasjon som bekrefter det man allerede tror på. Slike kognitive prosesser kan gjøre oss sårbare fordi vi overser informasjon som tilsier at vi burde endre oppfatning (Taber & Lodge, 2009, s. 755). Mennesker bruker altså tid og kognitive ressurser på å motarbeide argumenter som er motstridende fra deres egne. Dette viser at selv om debattanter blir presentert for gode motargumenter, kan disse argumentene faktisk føre til en enda sterkere tro på det de allerede tror på. Motivert resonnement forekommer også i større grad når en person har sterke meninger og følelser rundt et tema (Taber & Lodge, 2009, s. 756).

Teorien om motivert resonnement legges til grunn for teorien om skyttergravskriger og effekten av dynamikken. Resultatene fra skyttergravs-studien viste en klar sammenheng mellom forsterkede holdninger, bekræftelsestendens og det de kaller avkreftelsestendens

(Karlsen et al., 2017, s. 270). Det vil si at både å få støtte og møte motsigelse kan føre til forsterkning. Et viktig aspekt i denne sammenhengen er hvilke typer argumenter som brukes i debatten. Slik Karlsen et al. (2017, s. 270) forklarer, kan ulike typer argumenter skape ulik effekt på brukernes holdninger. Både ensidig-bekreftende og ensidig-motstridende argumenter førte til en større forsterkning av brukernes opprinnelige synspunkter, enn mer nøytrale-tosidige argumenter. Resultatet blir at de fleste ikke endrer holdninger, selv om de diskuterer med hverandre. Dette viser oss at selv om ekkokamre og skyttergravskriger beskriver to forskjellige debatt-dynamikker, kan resultatet av dem bli det samme. I denne oppgaven vil det være interessant å se hvorvidt dette stemmer for klimadebatten i kommentarfeltet på Facebook. Basert på tidligere forskning som forklarer hvilke typer argumenter som fører til mer motivert resonnering, kan vi ut ifra forekomsten av dem gjøre antagelser om mulige effekter.

En annen studie utført et par år senere av flere av de samme forskerne, undersøkte skyttergravsteorien i forhold til brukernes følelser, slik som sinne og frykt. Resultatene viste at sinte brukere var sterkt representert i både ekkokamre og skyttergravskriger på nett. Dette fordi det er mer sannsynlig at sinte mennesker engasjerer seg i debatter med mennesker som har både like og motsatte synspunkter. De søker også oftere etter informasjon som bekrefter synspunktene deres (Wollebæk et al., 2019, s. 8). I en skyttergravsdynamikk vil vi kunne forvente mye motargumentasjon og motstridende perspektiver. Slik argumentasjonsteori understreker kan man i prinsippet skille mellom to typer motargumentasjon, nemlig forsvar og angrep (Jørgensen & Onsberg, 2008, s. 81). I praksis er grensen mellom defensiv og offensiv motargumentasjon mer flytende. De som motsier skifter ofte frem og tilbake mellom disse posisjonene, og det er vanskelig å behandle de hver for seg. Et kjent utsagn er at den vanligste formen for forsvar er angrep (Jørgensen & Onsberg, 2008, s. 81). Angrep er også en måte å kartlegge hvor opphetet debatten er, noe som er relevant for vurderingen i forhold til graden av skyttergravskriger og polarisering (Karlsen et al., 2017, s. 269). I en debatt som er preget av skyttergravskriger vil vi kunne forvente hardt språk i argumentasjonen. Hardt språk kan for eksempel være banneord, personangrep og negativ ordbruk generelt. Ord og formuleringer kan uttrykke brukerens holdninger til det som diskuteres. Om et ord oppfattes som negativt eller positivt ladd, handler om hvilken kontekst det blir satt inn i (Svennevig, 2009, s. 189). Enighet hviler mer på selve premisset i argumentasjonen. Et argument kan høres logisk ut, men for at debattantene skal si seg enige må vedkommende godta visse underliggende

premisser (Jørgensen & Onsberg, 2008, s. 15). Å si seg enig og støtte opp under sine likesinnede vil peke mot en mer ekkokammerpreget debattodynamikk.

Teorien om skyttergravskriger fungerer altså som et alternativ til ekkokamre, fordi de empiriske dataene i studien viste at internetbrukere ikke er så isolert som ekkokammerteorien påstår. Selv om skyttergravskriger ikke nødvendigvis fører til konsensus mellom debattantene, kan deltakelse slike nettdebatter bidra til kollektiv læring. Flere av respondentene i studien rapporterte å ha lært nye nytt gjennom slik deltakelse (Karlsen et al., 2017, s. 269). På tross av dette kan dynamikken resultere i forsterking av holdninger, og polarisering. Det understreker at selv om ekkokamre og skyttergravskriger beskriver to forskjellige dynamikker, kan de føre til samme effekt.

2.4 En splittet offentlighet?

Hva vil så bli konsekvensene av de overnevnte debattodynamikkene, og kan utfallet være problematisk? Slik Fletcher og Nielsen (2017) sier: «One of the most important questions of our time is whether the forces that drive us apart are more powerful than those that hold us together» (s. 476). Med fremveksten av de nye mediene har flere forskere sett på utviklingen i forhold til fragmentering og polarisering. Publikumsfragmentering beskriver en situasjon der folk i økende grad bruker medier de bare deler med små grupper av likesinnede, og flere har stilt spørsmål til at dette skjer i større grad nå enn tidligere (Fletcher & Nielsen, 2017, s. 476). Skal vi tro ekkokammerteorien, vil dette lede til mindre samtale og større avstand mellom mennesker. Slik vi har sett tidligere, påpeker Karlsen et al. (2017, s. 270) at også skyttergravskriger på nett kan lede til polarisering. Polarisering på sitt mest generelle beskriver økende meningsforskjeller mellom motstridende leirer (Prior, 2007, s. 214). Det kan føre til en skjerping av standpunkter, slik at to motstridende oppfatninger får økt tyngde. Begrepet kan brukes både i politisk sammenheng og på individnivå. Ifølge Prior (2007, s. 214) vil større medievalg føre til økt polarisering. Slik vi har sett tidligere kan både ekkokamre og skyttergravskriger, altså både isolasjon og konfrontasjon, lede til polarisering (Karlsen et al., 2017, s. 270).

Spørsmål om fragmentering og polarisering er viktige i forhold til konsekvensene det kan ha for demokratiet og den offentlige sfære. Polarisering kan ikke bare føre til en skjerping av synspunkter, men kan også skjerpe de mest ekstreme ytterpunktene (Sunstein, 2017, s. 68). Det kan føre til lavere tillit til medborgerne og det politiske systemet. Dette kan være

oppsynsvekkende da tillit er en viktig faktor for et velfungerende demokrati (Jakobsen & Listhaug, 2017, s. 3). Ifølge Aalberg og Curran (2012, s. 35) fungerer demokratiet best når innbyggerne er informert om viktige samfunnsspørsmål og politiske prosesser, og det kan argumenteres for at det samme er gjeldende for debattene rundt slike spørsmål. Siden jeg i denne studien skal studere hva som kjennetegner debatten under nyhetsoppslagene til Norges mest leste avis, er det naturlig å trekke inn mediernes rolle i den offentlige sfære. Mediene skal ha en viktig samfunnsfunksjon hvor de blant annet holder innbyggerne informerte og dermed styrker demokratiet (Aalberg & Curran, 2012, s. 35). Skal vi tro Prior (2007) kan dette aspektet bli utfordret av uendelige valgmuligheter. Hvordan kan vi knytte bånd mellom denne vurderingen av mediernes rolle og diskusjonene som foregår på nyhetsformidlernes sider på sosiale medier? Slik vi har sett tidligere er det en nødvendighet for demokratiet at ulike meninger og oppfatninger blir debatter (Karlsen et al., 2017, s. 271), og her er mediernes rolle og meningsutvekslingen knyttet til deres formidling relevant.

Hvorvidt vi vurderer konsekvensene av denne utviklingen som problematiske kommer an på hvilket normativt perspektiv vi har på den offentlige sfære. Slik Fletcher og Nielsen (2017, s. 479) påpeker, finnes det flere normative perspektiver som kan påvirke hvordan man vurderer konsekvensene. I noen perspektiver er det nok at mediene gir et godt informasjonsgrunnlag som hjelper borgerne å forstå hvordan samfunnet fungerer. I andre perspektiver har mediene en mer krevende rolle, som skal muliggjøre bred politisk deltakelse og inkluderende, rasjonell og kritisk debatt (Fletcher & Nielsen, 2017, s. 479). Det samme blir diskutert når det gjelder debattodynamikker. Er skyttergravskriger «bedre» enn ekkokamre? Hvilken dynamikk som er å foretrekke, hviler også på hvilket normativt perspektiv man har på offentlighet (Karlsen et al., 2017, s. 271). Er målet å komme til konsensus slik det presenteres i perspektivet til Habermas, eller er det nok at deltakerne opplever å bli motsagt og lærer noe nytt? Slike spørsmål står sentralt i diskusjonskapittelet.

2.5 Klimakrisen – «vår tids største utfordring»

For å forstå tematikken som skal studeres i denne studien, er det relevant å redegjøre for klimaendringer og klimakrisen. Klimakrisen har av regjeringen og flere nyhetsmedier blitt omtalt som «vår tids største utfordring» og stortingsvalget i 2021 ble sagt å være et viktig valg for klimaet (Regjeringen, 2021). Forsking har lenge fastslått at mennesker påvirker klimaendringene, og at dette vil få store konsekvenser for både mennesker og natur. Nylig kom FNs klimapanel IPCC ut med sin sjette hovedrapport om de fysiske klimaendringene og

konsekvensene vi står overfor (IPCC, u.å.). Denne rapporten understreket alvorlig i den globale oppvarmingen, og at klimatiltakene vi utfører de neste årene vil bli avgjørende for konsekvensene (Miljødirektoratet, 2022a). I spesialrapporten om 1,5 graders oppvarming, har panelet vurdert virkningen av de mulige temperaturøkningene. Hver grad vil ha stor påvirkning på hvor mye havnivået stiger, tilgang på ferskvann, matforsyninger og utviklingen av ekstremvær (Miljødirektoratet, 2022a). Med dagens globale oppvarming rammes allerede alle land av klimaendringene, men verst går det ut over fattige land (Miljødirektoratet, 2022b).

Sentrale spørsmål i debatten om klimaendringer dreier seg ikke bare om handling, og hvem som bør gjøre hva, men også om rettferdighet. Hvem kommer til å lide mest av klimaendringenes konsekvenser, og hvorfor? (Manzo, 2010, s. 97). Det er derfor ikke overaskende at dette er et tema som får mye mediedekning og hvor vi kan forvente mye debatt på nyhetsmediens sosiale medie-kanaler. Nyhetsmediene spiller en sentral rolle i å kommunisere hva som skjer i verden. På globalt nivå er det ikke alltid mulig å lære om klimaendringene gjennom direkte erfaring og flere studier har vist at publikum får det meste av sin kunnskap om klimaendringer fra massemediene (Schmidt, Ivanova & Schäfer, 2013, s. 1233), noe VG er en del av. Her kan også sosiale medier komme til å spille en sentral rolle, fordi de fleste nyhetsaviser publiserer artikler i disse kanalene og mange brukere leser og interagerer med nyheter på denne måten (Karlsen & Aalberg, 2021, s. 2). Dette temaet er spesielt interessant å studere fordi tidligere studier viser at det finnes flere nettdebatter med ekkokammerlignende dynamikker også når det gjelder klimaendringer. I disse nettdebattene sås det alvorlig tvil om tematikker som har stor vitenskapelig konsensus (Bright et al., 2021, s. 117).

2.6 Tidligere forskning på debatt på sosiale medier

Redegjørelsen for de teoretiske konseptene over gir oss et godt grunnlag og teoretisk forståelse for hva som skal undersøkes i analysen. I dette avsnittet skal jeg redegjøre for, og diskutere tidligere forskning som har studert debatter på sosiale medier. Det har vært gjort flere studier med både klimadebatt og andre debatttematikker som utgangspunkt. For denne oppgaven er studien til Williams, McMurray, Kurz og Lambert (2015) spesielt relevant. Den kombinerer både teorien om ekkokamre og debatttema for denne studien, nemlig klimaendringer. Studien undersøkte strukturen i diskusjonene om klimaendringer på Twitter, både med fokus på brukernes nettverk og på kommunikasjonsdynamikken i innlegg og

kommentarfelt. Resultatene viste at kontaktnettverket til brukerne til en viss grad var polarisert, mens selve kommunikasjonsflyten var mer nyansert. Her ble ofte flere sider av saken diskutert, og brukere fra ulike standpunkter var representert. Forskerne konkluderte derfor med at resultatene var varierte, og viste til både ekkokamre og mer åpne og varierte samtaledynamikker (Williams et al., 2015, s. 137). I tråd med studier av politiske diskusjoner på nett, er personer identifisert som aktive i disse nettdiskusjonene ofte relativt små minoriteter som har sterke holdninger til temaet (Williams et al., 2015, s. 137).

En annen studie har undersøkt hvordan klimakrisen debatteres i kommentarfeltet til ulike nettaviser, og hvordan folk viste støtte eller skepsis til forskning om klimaendring (Walter, Brüggermann & Engesser, 2018, s. 2). Deres resultater motsier antagelsene til taushetsspiralen, og viste til at frykten for isolasjon reduseres i debatter på nett. De viste også til varierende funn mellom ulike nyhetsformidlere og land. Det var større forekomst av kommentarer som var skeptiske til menneskeskapte klimaendringer i tabloide aviser (Walter et al., 2018, s. 213). I land der vitenskapelig konsensus rundt menneskeskapte klimaendringer er den dominerende oppfatningen i samfunnsdebatten, og som oftest presenteres i mediene, tyr de som går imot denne oppfatningen til kommentarfeltet på sosiale medier for å få presentert sine synspunkter (Walter et al., 2018, s. 213). Hvordan debattantene forholder seg til faktaopplysninger og feilinformasjon om klimakrisen vil være interessant å studere også i denne masteroppgaven. I tillegg vil vi kunne forvente at både land og nyhetsformidleren som studeres kan ha en innvirkning på resultatene.

Temaet som debatteres kan også ha noe å si for resultatene. Det er ulike styrker og svakheter ved enten å se på mediebruk som helhet eller å fokusere på diskusjoner rundt spesifikke tema (Arguedas et al., 2022, s. 27). Mye av den tidligere forskningen gjort på dette feltet har tatt for seg debatter hvor en kan forvente polarisering og kontroverser, som for eksempel vaksinerings (Smith & Graham, 2017), abort, våpenkontroll og Obamacare i USA (Garimella Morales, Gionis & Mathioudakis, 2018). Debatter viser ofte andre tendenser når diskusjoner om mer hverdagslige tema studeres (Bruns, 2021, s. 39). Dynamikkene ser ikke alltid like ut i samtaler om disse temaene som i debatter om partipolitikk. Selv om klimakrisen ikke nødvendigvis er et like polarisert tema som overnevnte, vil vi fortsatt kunne forvente en debatt med sterke følelser og mye meningsutveksling. En voksende mengde forskning har også forsøkt å bedre forstå dynamikken i offentlige diskusjoner rundt temaer med vitenskapelig konsensus på nettet. Mye av dette arbeidet er ikke opptatt av ekkokamre, men det kan hjelpe oss å forstå

hvordan digitale medier brukes til å diskutere (Arguedas et al., 2022, s. 27). Generelt har mye av denne forskningen dokumentert en tendens til at sosiale mediegrupper som aktivt diskuterer vitenskapelige spørsmål, er homogene interessefellesskap med begrensede skjæringspunkter mellom mennesker som har motsatte synspunkter (Arguedas et al., 2022, s. 27). Offentlige diskusjoner rundt vitenskapelige temaer på nettet kan vise til noe av den samme dynamikken som de observerte rundt politiske temaer (Arguedas et al., 2022, s. 28). Samtidig kan det argumenteres for at klima er et tema i skjæringspunktet av disse to.

Flere av studiene nevnt ovenfor ble utført i USA. Det er ikke sikkert disse resultatene er overførbare til den norske konteksten. Som tidligere nevnt kan landet som studeres ha en innvirkning på funnene i studien. Innholdsanalysebasert forskning har tidligere vist hvordan nyhetsdekning av klimaendringer er basert på vitenskapelig konsensus i land der de fleste folkevalgte anerkjenner det, mens det spres mer skepsis i land der noen politikere ikke omfavner disse synspunktene (Painter & Ashe, 2012, s. 6). Likevel har redegjørelsen ovenfor vist at dynamikken i debatten om disse nyhetsoppslagene kan være dominert av skepsis, selv om den dominerende oppfatningen fremmer klimaforskning. I min studie vil det derfor være relevant å utforske forekomsten av fakta og feilinformasjon i kommenteringen av slike nyhetssaker.

2.7 Forskningshull og oppgavens bidrag

Tidligere forskning og teoretiske konsepter i dette kapittelet understreker viktigheten av å fortsette å forske på temaet. Mange av studiene om ekkokamre, fragmentering og polarisering er opptatt av samspillet mellom politikk, nyheter og mediebruk, men empirisk forskning spesifikt på ekkokamre og lignende dynamikker i diskusjoner på sosiale medier er fortsatt begrenset (Arguedas et al., 2022, s. 29). Disse studiene er godt egnet til å gi innsikt i selektiv eksponering, homogene interessefellesskap og polariserende dynamikk mellom grupper som fokuserer på kontroversielle emner. De er mindre hjelpelige med å undersøke fenomenet ekkokamre i en bredere betydning – om majoriteten av internettbrukere hovedsakelig er aktivt engasjert i nettsamfunn med likesinnede (Arguedas et al., 2022, s. 28). Det er på dette stadiet begrenset empirisk forskning på mulig eksistens, størrelse og drivere for ekkokamre i offentlige diskusjoner rundt vitenskapelige emner slik som klimaendringer. I tillegg er det bruk for mer forskning utenfor USA. I studien av skyttergravskriger etterspurte Karlsen et al. (2017, s. 270) mer forskning på forskjellige aspekter av skyttergravsdynamikk, ved bruk av andre forskningsmetoder og data. De poengterte også at respondentenes svar på

spørreundersøkelsene kan differensiere fra hvordan de faktisk oppfører seg. I tillegg kan skyttergravskriger se annerledes ut på sosiale medie-plattformer (Karlsen et al, 2017, s. 271). Det er noen av disse behovene for videre forskning jeg ønsker å bidra med å fylle i denne oppgaven.

Begrunnelsen for viktigheten av denne studien er at det er stort behov for å få en bedre forståelse av dynamikker i debatter på nett, spesielt på sosiale medier. I tillegg finnes det flere argumenter for at dette kan relateres til tungtveiende problemstillinger for samfunnet og demokratiet. Jeg vil derfor argumentere for at temaet for denne masteroppgaven har en sterk og viktig samfunnsrelevans, og at problemstillingen er av allmenn interesse. I flere av studiene nevnt over konstaterte forskerne at videre forskning burde studere denne tematikken nærmere. Ved hjelp av andre metodiske tilnærminger og med valget av en bestemt debatt som utgangspunkt, kan vi forhåpentligvis få en dypere forståelse av debattodynamikker. I denne studien vil jeg prøve å bidra til å fylle dette forskningshullet ved å kartlegge dynamikken gjennom en strukturert innholdsanalyse og presentere funnene kvantitativt. Oppgaven fokuserer spesielt på ekkokamre og skyttergravskriger, og bruker perspektivene som rammeverk for analysen. Oppgavens bidrag blir forhåpentligvis en dypere forståelse av begge dynamikkene, og delen om skyttergravskriger kan muligens fungere som et supplement til dataene fra spørreundersøkelser i tidligere studier. Studien vil også kunne gi en dypere forståelse av et bestemt debatttema, i den norske konteksten. Samlet sett er dette viktig og verdifullt for å forstå sosial dynamikk på nett.

3 Metodiske tilnærminger

Hvordan jeg ønsker å gå frem for å svare på forskningsspørsmålene og problemstillingen er et spørsmål om metode. I dette kapittelet skal jeg redegjøre for de overordnede metodiske valgene jeg har tatt i masteroppgaven og begrunne disse. I slutten av kapittelet vurderer jeg studiens kvalitet og hvilke styrker og begrensninger de metodiske valgene kan føre til.

3.1 Studiens design

Oppgavens forskningsdesign setter rammeverket for hvilken forskningsmetode og hvilke teknikker jeg har valgt for å svare på problemstillingen (Babbie, 2014, s. 93). I denne studien studerer jeg debatter på nett, ved å undersøke diskusjoner i kommentarfeltet under nyhetsoppslag om klimaendringer. For å kartlegge dynamikken i disse debattene har jeg gjennomført en kvantitativ innholdsanalyse av kommentarfeltene på VGs Facebook-side. Ett nyhetsoppslag med tilhørende kommentarfelt, fra den første uken i hver måned i 2021 ble analysert. Oppgaven tar utgangspunkt i kommentartrådene, hvor man kan se hvordan debattantene snakker med hverandre. Den kvantitative kartleggingen identifiserer hvordan debatten ser ut, for så å se funnene opp mot teori og tidligere forskning. En av de viktigste oppgavene i denne studien var å operasjonalisere teoriene om ekkokammer og skyttergravskriger til noe som var målbart for en kvantitativ innholdsanalyse.

I denne studien har jeg for det meste brukt en deduktiv tilnærming, noe som er mest vanlig for kvantitative metoder. Hovedforskjellen mellom induktivt og deduktivt resonnement er at førstnevnte tar sikte på å utvikle en teori mens sistnevnte tar sikte på å teste en eksisterende teori (Babbie, 2014, s. 22). Ved å kombinere kvalitative vurderinger med et kvantitativt oppsett kunne jeg fange opp viktig meningsinnhold og gi et mer fullstendig bilde av forskningsspørsmålene. I tillegg var denne kombinasjonen med på å kompensere for metodiske utfordringer og svakheter (Østbye, Helland, Knapskog, Larsen & Moe, 2013, s. 126). Jeg brukte forhåndsbestemte variabler, som ble utviklet før jeg gikk inn materialet og analyserte. Samtidig fungerte de kvalitative helhetsvurderingene som en måte å dobbeltsjekke at alt ble kodet riktig. Det kan ha vært med på å fange opp aspekter som ikke ville blitt fanget opp eller kunne blitt misforstått ved bruk av nøkkelordsøk og automatiserte kodingsprosesser. Valgene jeg har tatt har ført til både fordeler og ulemper, som jeg vil diskutere i slutten av dette kapittelet.

3.2 Kvantitativ innholdsanalyse – definisjon og formål med metoden

Kommunikasjon mellom mennesker skaper debattodynamikker, og disse kan analyseres på ulike måter. I min analyse var målet å prøve å forstå hvordan Facebook-brukere diskuterer et aktuelt samfunnsspørsmål, samt hvordan de forholder seg til ulike synspunkter og motstridene argumenter. En kvalitativ tilnærming brukes ofte hvis man ønsker å gå i dybden i en begrenset tekstmengde, men i flere tilfeller vil det også være nyttig å gjøre en kvantitativ kartlegging av mange tekster (Østbye et al., 2013, s. 207). Valget av en kvantitativ innholdsanalyse lot meg få en bred oversikt over et større antall tekster og kartlegge det normale innholdet i en bestemt kanal i et utvalgt tidsrom. Målet var å bruke dataregistrering og analyseteknikker som søkte mot en objektiv og systematisk kvantitativ beskrivelse av kommunikasjonen (Østbye et al. 2013, s. 208), for å kartlegge dynamikker og innholdselementer i debatten. Oppgaven tar utgangspunkt i Krippendorffs (2019) definisjon av innholdsanalyse, som lyder: «Content analysis is a research technique for making replicable and valid inferences from texts (or other meaningful matter) to the contexts of their use» (s. 24). Kvantitativ henviser til en tallmessig beskrivelse av materialet, hvor frekvensfordelingene i analysene gir en tallmessig oversikt over fordelingen for hver enkelt variabel (Grønmo, 2016, s. 299). Styrken til denne metoden er at den lar meg analysere et stort tekstmateriale på en relativt effektiv måte (Østbye et al., 2013, s. 208-209). I tillegg blir den omtalt som en av de mest effektive og mest brukte metodene for en systematisk analyse av medie- og kommunikasjonsinnhold (Hansen & Machin, 2019, s. 88).

I utførelsen av innholdsanalysen kodet jeg hvilke innholdselementer som var til stede i kommentarene, og hvor de kunne plasseres i ulike variabler. For å kunne sette funnene inn i en teoretisk kontekst, valgte jeg å utvikle variabler og kode innholdets betydning med utgangspunkt i det teoretiske rammeverket for studien. Formålet med innholdsanalysen er å svare på hvert enkelt forskningsspørsmål. Disse funnene vil lede til et svar på hovedproblemstillingen: *Hva kjennetegner debattodynamikken i kommentarfeltet under nyhetsoppslag om klimaendringer på Facebook-siden til VG?*

3.3 Utvalg, innsamling og behandling av data

For å gjøre et godt utvalg og få et passende materiale, utførte jeg avgrensinger i forhold til valg av plattform, avsender, tidsperiode og debatttema som skulle studeres. Utvalgsstrategien for denne studien er strategisk, hvor jeg valgte ut materiale som ut ifra analytiske formål var

relevant for problemstillingen (Babbie, 2014, s. 200). Den første oppgaven under forberedelsene var å finne de utvalgte tekstene og skaffe adgang til materialet. Det var derfor en fordel å velge en åpen plattform og en offentlig side. Utvelgingen av tekstene ble gjort før datainnsamlingen startet, noe som er en regel for kvantitativ innholdsanalyse (Grønmo, 2016, s. 213). Jeg valgte å se på den offentlige profilen til Norges største avis, på et av verdens største sosiale medium. Her kunne jeg forvente stor aktivitet og tilgang til en del data. Vanligvis er kvantitativ innholdsanalyse basert på tekster som er allment tilgjengelige, særlig fra massemedier på nett og sosiale medier (Grønmo, 2016, s. 215). Fordelen med å se på kommentarfelt på sosiale medier i stedet for inne på selve nyhetsartiklene er for det første at de ikke ligger bak betalingsmurer. For det andre gjør strukturen til Facebooks nyhetsoppdatering det mulig for brukerne å bli eksponert for nye innlegg ved at deres venner kommenterer og liker. På den måten er det både lett tilgjengelig for offentlig debatt, og involverer flere enn de som aktivt oppsøker nyheter.

Deretter valgte jeg en avgrenset tidsperiode. Jeg ønsket at utvalget skulle representere normale nyhetshverdager, strekke seg noe utover i tid, og inkludere tidspunkter der ulike typer klimasaker var på agendaen. På den måten ble utvalget mindre følsomt for enkelthendelser i nyhetsbildet. Perioden som ble valgt ut var 2021, hvor det første nyhetsoppslaget i hver måned ble analysert, altså til sammen tolv oppslag. Selv om VG publiserer mange forskjellige innlegg, sto nyhetsoppslag i fokus i denne studien. For hvert oppslag valgte jeg de fem første trådene som hadde fem kommentarer eller flere. Jeg satte et slikt minimumskrav for antall kommentarer fordi det måtte være noe debatt til stede for analyse. For hver tråd som møtte utvalgskravene analyserte jeg de ti første kommentarene. Den øvre grensen for antall kommentarer var nødvendig for at materialet ikke skulle bli for stort og omfattende. Dette valget baserer seg på tidligere forskning som argumenterer for at de ti første kommentarene er viktige enheter, fordi det er meningsutvekslingen i disse kommentarene som har størst synlighet og får mest oppmerksomhet fra andre brukere (Walter et al., 2018, s. 209).

Jeg brukte Facebook sitt eget søkefelt for å finne de relevante innleggene, hvor VG ble valgt som kilde og 2021 som tidsperiode. Aktuelle nyhetsoppslag med tilhørende kommentarfelt ble valgt ut på bakgrunn av søkeordet klimaendring* (klima, klimaendring, klimaendringer). For innsamlingen av data ble det tatt skjermbilder av de aktuelle kommentartrådene, og disse ble lagret i en passordbeskyttet mappe som disponeres av Universitetet i Oslo. Hele datainnsamlingen ble avsluttet før jeg startet med analysen av materialet. Før jeg kunne

begynne med både innsamling og analyse, var det viktig å utarbeide en kodebok – et strukturert skjema hvor variabler og verdier ble utviklet og spesifisert (Grønmo, 2016, s. 215).

3.4 Operasjonalisering av variabler og utarbeidelse av kodebok

Utformingen av kodeboken var en av hovedoppgavene under forberedelsene til datainnsamlingen, og dette er vanligvis en omfattende prosess hvor spesifiseringen av hver enkelt variabel er viktig (Grønmo, 2016, s. 215). Kodeboken presiserer enheter for analyse, variabler og tilhørende variabelverdier. Den inneholder også en detaljert instruks for hvordan kodingen skal gjennomføres (se Vedlegg 1). I denne studien er utarbeidelsen av variabler og variabelverdier gjort med utgangspunkt i tidligere forskning og teorier. Å knytte disse teoriene til forskningsmetoden var en viktig oppgave. Dette ble først gjort gjennom konseptualisering, hvor jeg spesifiserte hva jeg mente når jeg brukte bestemte begreper (Babbie, 2014, s. 133). Deretter gikk jeg videre til operasjonalisering, hvor jeg utviklet spesifikke prosedyrer som skulle resultere i empiriske observasjoner som representerte konseptene (Babbie, 2014, s. 142). Det første steget var å definere hvordan jeg skulle måle blant annet ekkokamre, skyttergravskriger og former for meningsutveksling. For ekkokamre hadde jeg en del tidligere studier å lene meg på, mens for skyttergravskriger måtte jeg selv utvikle et oppsett. Siden det etter hva jeg har kjennskap til ikke har blitt gjort noen kvantitative innholdsanalyser av kommentarfelt med skyttergravskriger som teoretisk utgangspunkt tidligere, var en stor del av arbeidet å definere og operasjonalisere elementene i denne teorien til målbare aspekter for analyse. Dette inkluderte å spesifisere de eksakte operasjonene som var involvert i å måle en variabel, og stille spørsmålet: Hvordan kan jeg måle det jeg ønsker å måle?

Hovedoppgaven var å observere om deltagerne svarte på kommentarer eller bare opprettet sin egen tråd, og aller viktigst: om de diskuterte med brukere med ulike holdninger enn dem selv eller bare med de som delte deres syn. I tillegg skulle jeg undersøke hvordan de oppførte seg mot hverandre. Ekkokamre ble operasjonalisert som en dynamikk hvor det var størst grad av diskusjon mellom debattanter som var enige, støttet hverandres ståsted og ga lite uttrykk for motsigelse. Skyttergravskriger ble operasjonalisert som en dynamikk hvor debatten var mer preget av motsigelse, uenighet og utveksling av motargumenter. Videre var det også essensielt å kartlegge hvilket innhold som preget argumentene. På den måten vil studien kunne si noe mer enn bare graden av støtte eller motsigelse i materialet, men også hva som kjennetegner

elementene i debatten. I hele denne prosessen var det viktig med en nøyaktig kodeinstruks for å sikre god definisjonsmessig validitet.

Begrepene enhet, variabel og variabelverdi er sentrale begreper for denne metoden (Østbye et al., 2013, s. 163). *Enhet* for analyse vil si det jeg ønsker å kunne si noe mer om, nemlig kommentarene i kommentarfeltet. Siden jeg var ute etter debatter og ønsket å undersøke hvordan folk snakket med hverandre, tok jeg som tidligere nevnt utgangspunkt i kommentartrådene. Kommentarfeltene har mange kommentarer, men det er i trådene den gjensidige debatten skjer. Trådene har den funksjonen at man kan svare direkte til trådstarteren, og dermed reagere på deres ståsted og fortsette diskusjonen. Selv om jeg ikke analyserte studiens materiale før innsamlingen, var det nødvendig å gjøre seg kjent på plattformen på forhånd. Etter en vurdering av ulike kommentarfelt så jeg at diskusjoner på tvers av trådene ikke forekom så ofte. De fleste debattene foregikk hovedsakelig i trådene.

Etter å ha etablert enhetene, gikk jeg videre for å definere hvilke variabler som skulle undersøkes. En *variabel* vil si hvilke egenskaper ved kommentartrådene som var relevant å registrere (Østbye et al., 2013, s. 163). Variablene mine ble spesifisert med utgangspunkt i de teoretiske perspektivene og forskningsspørsmålene. Hver variabel ble tildelt et sett med *variabelverdier*, altså kategorien som kommentarene kunne plasseres i. For mange av variablene var utgangspunktet å plassere kommentarene ut ifra hva slags innholdselementer som preget argumentasjon. Dette med tanke på hvilke ord og formuleringer som var til stede. Det ble gjort en kvalitativ vurdering for å bestemme om kommentaren passet inn i kategorien, med en kontekstuell forståelse av hvordan ordene og språket fungerte i debatten (Svennevig, 2009, s. 189). Fordelen med en slik vurdering og koding utført av forskeren i motsetning til en automatisert datakvantifisering, er at det er mindre sjanse for at ting blir kodet feil. Dette er fordi koderen kan ta hensyn til ikke bare ordenes betydning alene, men hva de betyr i konteksten i debatten.

Til slutt måtte kodeinstruksen testes på et lite utvalg data, for å se om variablene og verdiene ga mening og fungerte godt. Et forprosjekt utført høsten 2021 ble brukt som pilotstudie for å teste hovedvariabelen. Det ble gjort helhetsvurderinger etter pilotstudien, hvor variabler og verdier ble tilpasset. Jeg fjernet også elementer som ble for kompliserte å måle. I tillegg ble det gjort en test på deler av materialet i denne studien, for å sikre den nye kodebokens kvalitet. Mer om denne testingen beskrives i kapittelet om studiens kvalitet. Til sammen

benytter denne studien seg av 21 variabler med varierende antall verdier hver. Flere av dem beskrives tydeligere i neste kapittel, og en fullstendig oversikt over alle variablene med tilhørende verdier finnes i kodeboken (Vedlegg 1).

3.5 Variabeloversikt

De ulike variablene beskriver innholdselementene i kommentarene og hva de kan bety i den teoretiske konteksten. I denne studien har jeg inkludert følgende sett med variabler: formelle variabler, hovedvariabel respons, variabler for innholdselementer, og likerklikk. For alle kommentarene noterte jeg først formelle variabler. Dette inkluderte *innlegg* (V001), *tråd* (V002) og *kommentartype* (V003). I denne oppgaven har jeg valgt å kalle den kommentaren som starter samtalen og svarer til nyhetsoppslaget for trådstarter. Førstegangssvar er kommentarene som svarer direkte til trådstarteren. Den siste kategorien ble kalt andregangssvar, som refererer til kommentarene som lå sist i debatten og svarte direkte til en debattant de markerte. Hvordan trådene er oppbygget er illustrert i et skjermbilde (Figur 1) i første del av analysekapittelet.

3.5.1 Hovedvariabel: Respons

Hovedvariabelen i denne oppgaven er *respons*. Variabelen er på ordinalnivå og har tre verdier: støtte, motsi og nøytral. Slik jeg har presentert i teorikapittelet, ble ekkokamre operasjonalisert som en dynamikk med mest enighet og støtte, og skyttergraver med mer uenighet og motsigelse. For hver kommentartype utviklet jeg en egen variabel for respons slik at jeg kunne sammenligne dem (V004, V005 og V006). Under kodingen noterte jeg om kommentarene ga uttrykk for støtte, motsigelse eller nøytralitet. Trådstarterens respons ble sett i forhold til nyhetsoppslaget. Trådstarterens ståsted var utgangspunktet som førstegangssvarene ble målt opp mot. For kategorien andregangssvar så jeg om kommentaren uttrykket støtte, motsigelse eller nøytralitet i forhold til debattanten de markerte.

Det er forskjellige måter å vise støtte på, uten å direkte si «jeg er enig». Det var derfor viktig å definere hva det vil si å støtte og motsi, og hva som skulle til for å bli plassert i de ulike kategoriene for denne variabelen. Slik jeg presenterte i teoridelen, kan ordbruk fortelle oss noe om brukerens holdninger til det som diskuteres (Svennevig, 2009, s. 189). For at en kommentar skulle kunne kodes til støttende, så jeg etter bekræftende ord eller formuleringer som underbygget argumentet til trådstarteren. For hvert kommentarfelt under VGs

nyhetsoppslag leste jeg de ti første kommentartrådene som hadde fem kommentarer eller flere. Deretter var oppgaven å telle antall kommentarer som uttrykket støtte. Støtte ble operasjonalisert som å enten bruke (1) bekreftende ord («ja», «enig», «sant», «helt riktig» og lignende), (2) komme med et underbyggende argument eller (3) gi komplimenter. Det var imidlertid ikke et krav at kommentarene måtte inneholde elementene over for å bli kodet til støttende. Brukerens bidrag som ikke eksplisitt viste støtte, men tok det som en selvfølge (eksempelvis forklarte hvordan vi kan redusere CO2-utslipp når holdningen til trådstarteren også er for dette) ble kodet som støttende, fordi kommentaren viste det implisitt (Walter et al., 2018, s. 210). Her ble koderens, altså min kvalitative vurdering av innholdet avgjørende.

Det samme gjaldt for motsigelse, som ble operasjonalisert gjennom (1) avkreftende ord («uenig», «nei», «usant» eller lignende), (2) å gi et motargument, eller (3) komme med fornærmelser. Sistnevnte inkluderer formuleringer som er nedsettende mot dens andres ståsted, og tydelig viser motsigelse uten å komme med et argument. Det kan for eksempel være formuleringer som «det er det dummeste jeg har hørt» eller «du forstår ikke hva du snakker om». Under kodingen kalkulerte jeg også andel nøytrale kommentarer som verken var støttende eller motsigende. Støtte ble kodet til verdien 1, motsigelse til verdien 2, og nøytralitet til 3.

3.5.2 Variabler for innholdselementer og likerklikk

Jeg var også interessert i å undersøke hva som kjennetegnet støtte, motsigelse og nøytralitet. Jeg utviklet derfor variabler som undersøkte hvilke innholdselementer og type argumenter debattantene brukte da de uttrykket sin respons. Noen av variablene ble undersøkt kun for enhetene som ble kodet til støttende og noen for dem som ble kodet til motsigende på hovedvariabelen. De som ble kodet til støttende på hovedvariabelen ble videre vurdert for følgende tre variabler: *bekreftende ord* (V007), *underbyggende argument* (V008) og *komplimenter* (V009). Det samme ble gjort for de enhetene som ble kodet til motsigelse på følgende variabler: *avkreftende ord* (V010), *motargument* (V011) og *fornærmelse* (V012). Dette var nyttig for å vise frem hva slags type kommunikasjon som var mest gjeldene og hvilke av de tre som ble hyppigst brukt. Dette ga et mer sammensatt og helhetlig mål på støtte og motsigelse, noe som ga høyere validitet. Det ble ikke utviklet egne variabler kun for nøytrale kommentarer.

Videre ble alle enhetene kodet i variablene *positiv ordbruk* (V013), *negativ ordbruk* (V014), *banneord* (V015), *personangrep* (V016), *fakta* (V017), *feilinformasjon* (V018), *argumenttype* (V019) og *ny lærdom* (V020). Disse variablene ser på hvilke ord og formuleringer som brukes i den generelle argumentasjonen. Her ønsket jeg å undersøke hvordan tonen i kommentarene var. Var debatten preget av hardt språk og mye angrep, eller en mer rolig stil med anerkjennelse av de andres argumenter? I vurderingen av hvilke dynamikker som dominerer og om det er tendenser til polarisering, er det relevant å kartlegge hvor opphetet debatten er. Slik vi har sett tidligere, kan ordbruk fortelle oss noe om brukerens holdninger til det som diskuteres. Hvordan ordene fungerte i konteksten var avgjørende for å vurdere om de var positivt eller negativt ladd (Svennevig, 2009, s. 189). Positiv ordbruk kunne for eksempel være «bra» eller «så fint». Negativ ordbruk kunne for eksempel være «dette var trist» eller «snakk om å misbruke posisjonen sin», mens banneord og personangrep gjaldt hardere og mer konfronterende språk.

Flere av studiene nevnt i teorikapittelet la vekt på befolkningens forhold til vitenskapelig konsensus rundt viktige samfunnsspørsmål (Bright et al., 2021; Williams et al., 2015; Walter et al., 2018). For variablene fakta og feilinformasjon ønsket jeg å se om bruk av faktaopplysninger om klimaendringer var viktig, eller om feilinformasjon på dette området var mer til stede. Med inspirasjon i studien til Walter et al. (2018, s. 213), operasjonaliserte jeg fakta som konsensus til funnene presentert i IPCCs klimarapporter, og feilinformasjon som tvil eller mistillit til dette. Alle de ovennevnte variablene var på nominalnivå med to gjensidig utelukkende verdier: til stede eller ikke til stede. Der det var relevant hadde jeg variabler med flere verdier, som for eksempel for argumenttype. Denne variabelen har verdiene ensidig-bekreftende, ensidig-motstridende, tosidig-nøytrale argumenter, og ikke relevant. Verdiene er basert på studien om skyttergravskriger (Karlsen et al., 2017, s. 270). Den siste variabelen, *antall likerklipp* (V021), er en numerisk variabel med verdier fra null og oppover. Denne variabelen ga et bilde på en mer generell form for støtte, og hvilke typer kommentarer som var populære og engasjerte. En mer detaljert beskrivelse av alle variablene med verdier finnes i kodeboken.

3.6 Univariat, bivariat og multivariat analyse

For å analysere materialet har jeg brukt ulike analysemetoder. Univariat analyse ble brukt for å beskrive én og én variabel, ofte presentert i frekvenstabeller. I de tilfellene jeg ønsket å beskrive to variabler og utforske forholdet mellom dem, brukte jeg bivariat analyse og

krysstabeller. Til sist tok jeg i bruk multivariat analyse for å se på forholdet mellom mer enn to variabler. Mens noen analysemetoder kun beskriver forholdet mellom variablene, lar andre oss utforske styrken og retningen i forholdet. Den siste analysemetoden jeg har brukt er regresjonsanalyse, noe som gjorde det mulig å belyse en statistisk sammenheng mellom variabler og predikere en variabel fra en annen (Foster, Diamond & Jefferies, 2015, s. 181). Formålet med regresjonsanalysen var å beskrive variasjoner i ønsket variabel, ved hjelp av én eller flere uavhengige variabler (Pallant, 2020, s. 230). I denne studien har jeg valgt antall likerklikk som avhengig variabel, for å se på forholdet mellom antall likerklikk og innholdselementer i debatten. Variablene positiv ordbruk, negativ ordbruk, banneord, personangrep, fakta og feilinformasjon ble brukt som uavhengige variabler. I en enkel regresjonsanalyse blir det brukt en uavhengig variabel til å forklare en avhengig variabel, mens i multippel regresjonsanalyse inkluderes flere uavhengige variabler, slik jeg har gjort her (Foster et al., 2015, s. 181).

I en regresjonsanalyse ser jeg på ulike verdier av relevans. Den ustandardiserte regresjonskoeffisienten (B) viser oss en gjennomsnittlig endring i utfallet som følge av prediktoren. Signifikansnivået forteller oss om forholdet er statistisk meningsfullt, mens standardavviket gir verdienes gjennomsnittlige avstand fra gjennomsnittet (Foster et al., 2015, s. 79). De uavhengige variablene kan være enten kontinuerlige eller kategoriske med kun to verdier (Foster et al., 2015, s. 12). De fleste av mine variabler har to verdier: til stede eller ikke til stede. Kategoriske variabler med flere enn to verdier ble dummykodet for å kunne inkluderes i analysen. En dummyvariabel er en binær variabel som enten kan ta verdien 0 eller 1 (Pallant, 2020, s. 266) og som ofte blir brukt for å inkludere kvalitative faktorer i regresjonsanalyser. Dummyvariabler brukes i denne oppgaven blant annet for å inkludere variabelen kommentartype.

3.7 Studiens kvalitet: Validitet, reliabilitet og generalisering

For alle metodevalg vil det være noen begrensninger ved metoden. Dette gjelder også for en kvantitativ innholdsanalyse. For eksempel kan min egen bakgrunn, mine oppfatninger, og begrenset kontekstuell forståelse ha en innvirkning på vurderingen og registreringen av ord og uttrykk i teksten. Fokuseringen på kvantitative aspekter ved teksten kan også ha påvirket tolkningen av innholdet (Grønmo, 2016, s. 221). Mulige begrensninger med metoden var viktig å ha i bakhodet da jeg kodet og analyserte datamaterialet, og en god kodeinstruks var med på å sikre analysens kvalitet. Forhåndsdefineringen av variabler gjør at forskeren ikke

baserer kategoriene på det som kommer til syne i dataene. For å unngå feiltolkninger av meningsinnholdet var det viktig å gjøre seg godt kjent med innholdet som skulle analyseres, samt de kontekstuelle forholdene i tilknytning til disse (Grønmo, 2016, s. 221). I hele prosessen var det viktig å dekke både validitet, reliabilitet, nøyaktighet og presisjon (Nauendorf, 2017, s. 123).

En studies kvalitet vurderes ofte ut ifra dens validitet og reliabilitet. Det er mange måter å sikre god validitet og reliabilitet, avhengig av hvilken metode det er snakk om. Validitet defineres som: “the extent to which a measuring procedure represents the intended – and only the intended – concept” (Neuendorf, 2019, s. 122). Videre forklarer Babbie (2014): “It refers to the extent to which an empirical measure adequately reflects the real meaning of the concept under consideration” (Babbie, 2014, s. 155). Klarer jeg å svare på problemstillingen min på en god måte? Dette handler om i hvilken grad dataene blir samlet inn, bearbeidet og analysert på en vitenskapelig holdbar måte og om de er relevante nok til å gi svar på problemstillingen (Østbye et al., 2013, s. 27). Dette beror blant annet på den definisjonsmessige validiteten. Gjennom tydelige definisjoner fikk jeg understreket hvilken forståelse av konseptene jeg brukte, og hva jeg skulle se etter.

Hvorvidt jeg fikk registrert det jeg skulle og om kodingen ble gjort riktig er spørsmål knyttet til reliabilitet. Med reliabilitet refereres det til: “the extent to which a measuring procedure yields the same results on repeated trials” (Neuendorf, 2017, s. 2). Spørsmålet om kodingen er korrekt og konsistent nok er spesielt relevant når verdiene i variablene til dels bygger på koderens egen vurdering, slik flere av mine gjør. I en kvantitativ innholdsanalyse er det vanligvis en fordel å teste dette med flere kodere, for å se at kodeinstruksen er tydelig nok til at koderne oppnår samme resultater ved ulike anledninger (Neuendorf, 2017, s. 167). I denne oppgaven har jeg kodet alt materialet selv, og kunne derfor ikke teste interkoder-reliabiliteten med andre kodere. Det gjør at jeg ikke kan være sikker på at en annen forsker hadde tolket kommentarene på samme måte. Styrken er at alle verdiene er forstått på samme måte hele veien. Siden jeg ikke hadde tilgang til flere kodere, utførte jeg en interkoder-reliabilitetstest hvor jeg kodet 10 % av materialet på nytt, og sammenlignet enighet i resultatene mellom forsøkene (Nauendorf, 2017, s. 167). Formålet var å se om jeg hadde forstått innholdet likt ved ulike anledninger. Resultatet av testen viste god enighet mellom forsøkene, der kodingen samsvarte godt med første koding. Etter reliabilitetstesten beskrev jeg noen variabler grundigere og la til eksempler i kodeboken. Disse beskrivelsene skal kunne bli etterprøvd av

andre og brukes i videre forskning.

Stor grad av validitet og reliabilitet betraktes som en forutsetning for å kunne generalisere funnene i analysen, som handler om hvorvidt studiens funn kan gjøres allmenngyldige (Østbye et al., 2013, s. 124). Jeg undersøkte kun de ti første kommentarene i de fem første kommentartrådene for hvert innlegg, fordi det ikke var mulig å undersøke alle. Dette gjorde at jeg kun fikk analysert et mindre utvalg av alle kommentarene som fantes i kommentarfeltet. Svakheten er at jeg kan ha gått glipp av viktige data. Likevel har tidligere forskning (Walter et al., 2018, s. 215) argumentert for at de ti første kommentarene er viktige fordi det er meningsutvekslingen i disse kommentarene som har størst synlighet og dermed får mest oppmerksomhet fra andre brukere. Siden utvalget mitt ikke er tatt ut tilfeldig, kan jeg heller ikke si for sikkert at det er representativt eller generalisere statistisk til en større populasjon. Styrken er at det strategiske utvalget gir meg nyttige data for å svare på problemstillingen. Det er også en styrke at utvalget baserer seg på nyhetsoppslagene publisert på samme tidspunkt i hver måned over en lengre tidsperiode. På den måten blir dataene mindre sårbare for enkelthendelser, som for eksempel stortingsvalget i september og klimatoppmøtet COP26 i november. Om funnene gir et bilde av generelle trekk ved klimadebatt på nett, er imidlertid usikkert. Likevel vil studien kunne tilføye noe til de teoretiske perspektivene presentert i teoridelen, og legge et grunnlag for videre forskning på debattodynamikker på nett.

Metodisk kvalitet i oppgaven handler også om å ta etiske vurderinger, vektlegge bekymringer og tenke over mulige konsekvenser av studien (Nygaard, 2017, s. 35). I denne studien var det en del etiske hensyn som skulle tas. Ved en innholdsanalyse av et kommentarfelt på Facebook måtte forskningen skje i samsvar med grunnleggende personvern hensyn, hvor et viktig aspekt er anonymitet. En fordel var at jeg kun var ute etter innholdet og argumentene i debattene, ikke personopplysninger. Navn, profilbilde og andre personopplysninger ble fjernet under innsamlingen av data, slik at ingen av brukerne skulle kunne gjenkjennes. Behandling og oppbevaring av datamaterialet skjedde på en server disponert av Universitetet i Oslo, og var til enhver tid passordbeskyttet. Denne studien er godkjent av NSD – Norsk senter for forskningsdata.

4 Analyse

I dette kapitlet presenterer jeg funnene fra den kvantitative innholdsanalysen. Kapitlet er tredelt, strukturert etter de tre forskningsspørsmålene for studien. Jeg undersøker først *i hvilken grad debatten kjennetegnes av at debattanter motsier eller støtter hverandres holdninger og perspektiver (F1)*. Deretter ser jeg på *hvilke innholdselementer som kommer til syne i kommentarene (F2)*. Med utgangspunkt i innholdselementene som ble presentert i metodekapitlet, utforsker jeg hva som kjennetegner støttende og motsigende kommentarer og hva som er gjennomgående for samtlige kommentarer. Til sist undersøker jeg funnene knyttet til det siste forskningsspørsmålet om *hvilket innhold som skaper engasjement i form av likerklikk (F3)*. Samlet skal alle disse funnene bidra til å besvare hovedproblemstillingen. Resultatene fra innholdsanalysen illustreres i tabeller og diagrammer. Jeg vil også inkludere et utklipp fra kommentarfeltet for å illustrere hvordan trådene så ut. Formålet med analysen er å kartlegge hva som kjennetegner dynamikken i debatten om klimaendringer på Facebook-siden til VG, og svare på forskningsspørsmålene ved hjelp av dataene. Hvordan snakker debattantene med hverandre og hvilket innhold engasjerer? Resultatene diskuteres i noen grad i dette kapitlet, men vil i hovedsak drøftes opp mot det teoretiske rammeverket i neste kapittel.

4.1 Oversikt over materialet

Materialet fra de 12 månedene i 2021 resulterte i til sammen 12 nyhetsoppslag, herunder 50 tråder og 390 kommentarer. Ikke alle innleggene hadde fem tråder med 10 kommentarer hver. I den første variabelen ser vi at antall kommentarer hvert innlegg og tråd hadde varierte. Kun juni fylte det overordnende maksimumskravet for utvalget, med totalt 50 kommentarer. Likevel ser vi et gjennomsnitt på 32,5 kommentarer per innlegg, og 7,8 kommentarer per tråd.

	N
Innlegg	12
Tråder	50
Kommentarer	390

Tabell 1. Oversikt over materialet. Oppgitt i antall.

Det er altså en del aktivitet i debatten til stede for analyse. Siden jeg undersøkte 50 tråder, er det naturligvis 50 trådstartere i variabelen for type kommentar. For kategorien førstegangssvar

var det en frekvens på 143 kommentarer, mens andregangssvar endte på 197. Denne inndelingen kan si noe om hva som kjennetegner de som starter debatten, de som svarer, og hvordan debatten utvikler seg. Senere i kapittelet utforsker jeg også sammenhenger mellom kommentartypene og andre variabler.

Kommentartype	N	%
Trådstarter	50	13
Førstegangssvar	143	37
Andregangssvar	197	50

Tabell 2. Frekvens- og prosentfordeling for variabelen kommentartype.

4.2 Del 1: Støtte, motsigelse eller nøytralitet

I denne delen undersøker jeg funnene knyttet til det første forskningsspørsmålet: *I hvilken grad er debatten kjennetegnet av at debattanter motsier eller støtter hverandres holdninger og perspektiver? (F1)*. For å finne ut om brukerne diskuterer med noen de er uenige med eller kun viser enighet, undersøkte jeg andelen støtte, motsigelse og nøytralitet. Det er flere tråder med mange underkommentarer, noe som tyder på at brukerne er interesserte i å svare trådstarterne og diskutere med andre. Hvis de bare ville presentere sitt eget ståsted og ikke debattere, kunne de opprettet sin egen tråd. Videre blir spørsmålet om de som svarer går inn for å støtte, motsi eller debatterer uten å presentere et synspunkt. Det får vi et klarere bilde av i denne delen av analysen.

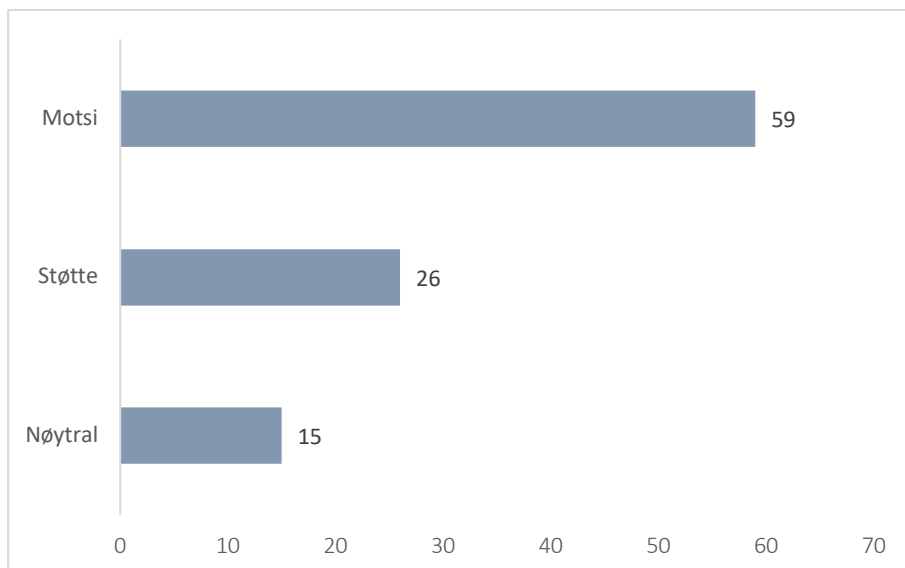
Skjermbildet under illustrerer hvordan en typisk kommentartråd i dette materialet ser ut (Figur 1). Tråden består av én trådstarter, tre førstegangssvar og ett andregangssvar. I eksemplet ser vi at trådstarteren presenterer hvordan midlene til en økt klimainvestering til klimafondet heller kan brukes på gratis tannlegebehandling til den norske befolkningen. Det øverste førstegangssvaret bygger videre på dette argumentet, og stiller seg skeptisk til menneskeskapt klimaendring. Denne kommentaren ble derfor kodet til støttende (mot trådstarteren), med underbyggende argument til stede. Kommentar nummer tre er et andregangssvar som støtter denne kommentaren ved å direkte si «helt enig, bra skrevet». Den ble derfor kodet til støttende, med både bekreftende ord, positiv ordbruk og kompliment til stede. Både den fjerde og femte kommentaren støtter trådstarter, med underbyggende

argumenter. Skjermbildet er et eksempel på en kommentartråd med en god del motsigelse mot nyhetsoppslaget. Innad i selve tråden er det mye enighet, med debattanter som støtter opp under hverandres synspunkter og argumenter.

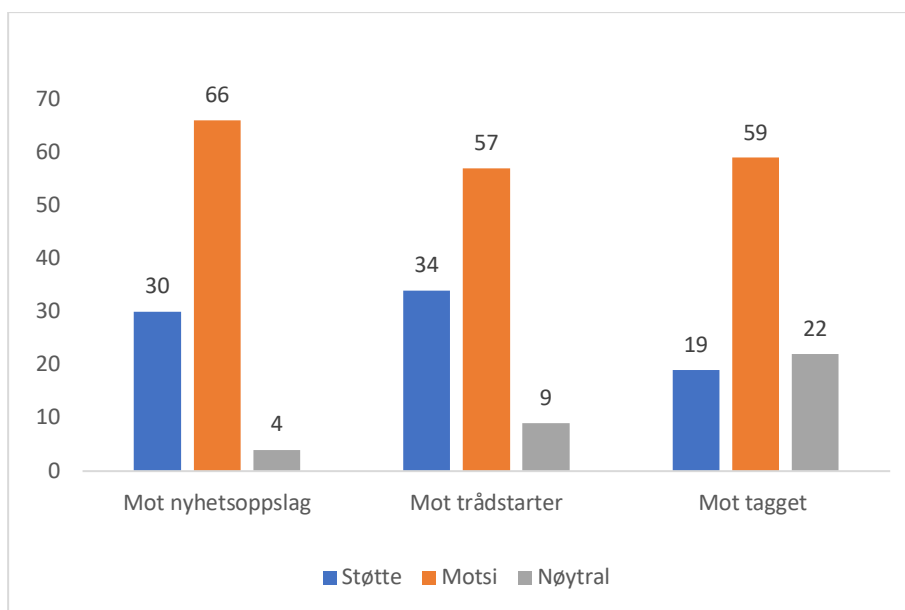
Figur 1. Skjermbilde av kommentartråd på VGs Facebook-side.

La oss se hva som kjennetegner hele materialet. Figur 2 viser fordelingen av støtte, motsigelse og nøytralitet for hele materialet. Totalt ser vi at det er 26 % av alle kommentarene som viser støtte. Til sammenligning er det omtrent 60 % av kommentarene som motsier oppslaget eller en annen debattant. Kun 15 % forholder seg nøytrale. Slik figuren under viser er det en betydelig større andel kommentarer i dette materialet som inneholder motsigelse enn støtte, over dobbelt så mange. Det er enda færre kommentarer som uttrykker nøytralitet.

Figur 2. Prosentandel kommentarer med støtte, motsigelse og nøytralitet.

Bryter vi disse ned per kommentartype ser vi litt variasjoner mellom de tre kategoriene. Hva og hvem man henvender seg til ser ut til å ha en innvirkning på respons. Figur 3 viser at det er noen forskjeller knyttet til hvorvidt man svarer til nyhetsoppslaget, trådstarteren eller en annen debattant man markerer. Det er 30 % støtte, 66 % motsigelse og 4 % nøytralitet rettet mot nyhetsoppslaget. De som retter seg mot trådstarter uttrykker 34 % støtte, 57 % motsigelse og 9 % nøytralitet. I den siste kategorien er støtte gått ned igjen, til 19 %. Både motsigelse og nøytralitet går opp til en andel på 59 % og 22 %. De som retter seg mot den de markerer skiller seg fra de to andre kategoriene, fordi den har en nesten like stor andel støtte og nøytralitet.

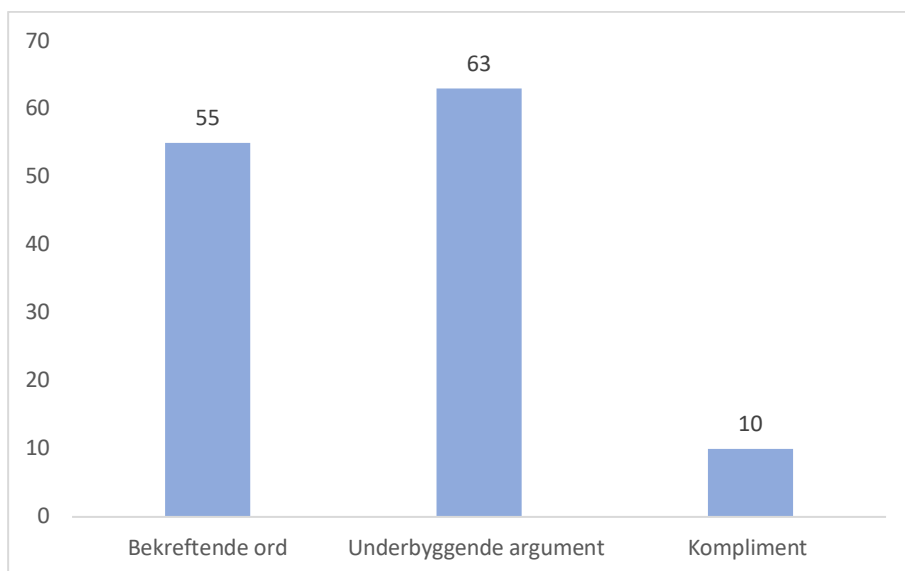

Figur 3. Prosentfordeling av støtte, motsigelse og nøytralitet hos hver kommentartype.

Likevel viser resultatene i figur 3 at motsigelse helt klart er mest vanlig uansett kommentartype. Det er som oftest nest mest støtte og minst nøytralitet. Det kan tyde på at det er en god del brukere som diskuterer dette temaet med andre de er uenige med. Flere går inn for å motsi debattanter med ulike holdninger enn dem selv. De ulike kommentartypene kan muligens fortelle oss noe om debattens utvikling, siden trådene alltid starter med en trådstarter, og utvikler seg med ulike førstegangssvar. Andregangssvar er de kommentarene som entrer sist og ofte avslutter debatten. Overordnet tyder funnene så lang på at motsigelse er størst i hele materiale.

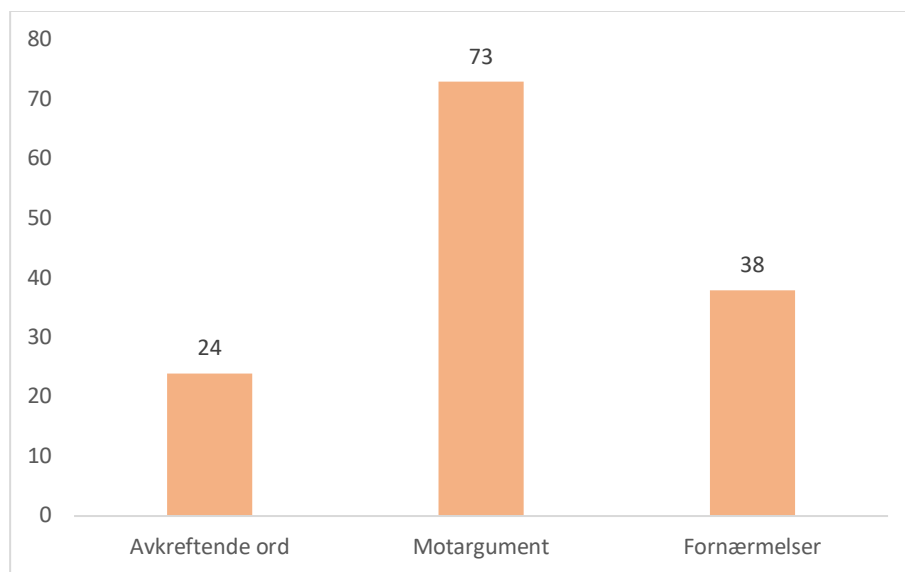
4.3 Del 2: Debattens innholdselementer

I denne delen undersøker jeg det andre forskningsspørsmålet: *Hvilke innholdselementer kommer til syne i kommentarene? (F2)*. Her ser jeg først på hva som kjennetegner de støttende og motsigende kommentarene, før jeg kartlegger innholdet i samtlige kommentarer. Hvordan viser debattantene støtte? Hvilke innholdselementer bruker de som motsier? Hva er de overordnede elementene i hele debatten? La oss først se på støtte, i figur 4. 55 % av de støttende kommentarene bruker bekreftende ord hvor de sier direkte at de er enige eller at den de støtter har rett. 63 % viser støtte ved å bruke et underbyggende argument, mens kun 10 % av de som støtter gir et kompliment. Her er det viktig å presisere at alle disse variablene har verdier som beskriver om fenomenet er til stede eller ikke. I noen av kommentarene er alle disse elementene til stede, mens hos noen er kun én, to eller ingen av dem til stede.

Figur 4. Prosentandel støttende kommentarer som inneholder bekreftende ord, underbyggende argument og kompliment.

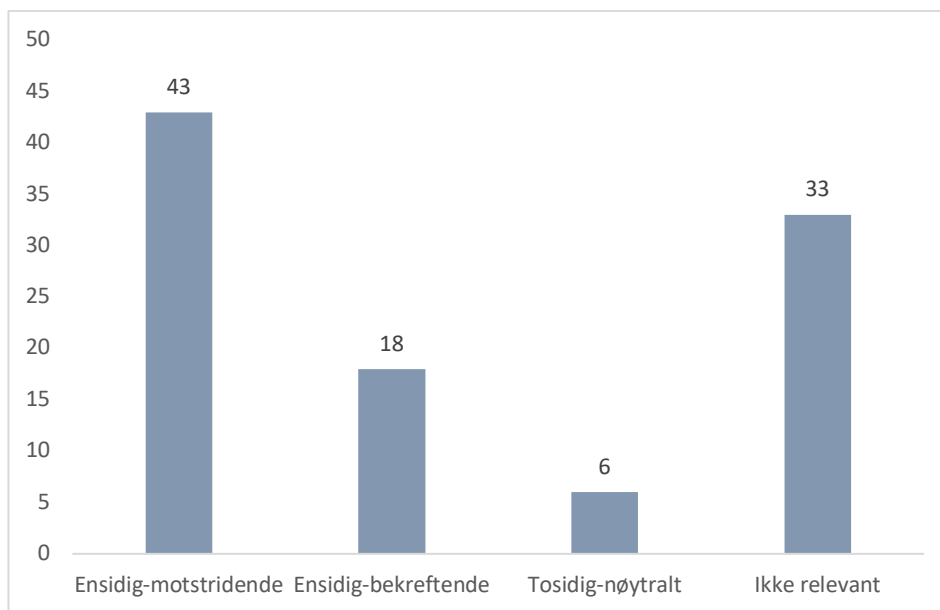
Til sammenligning viser figur 5 at motsigende kommentarene er preget av 24 % avkrefteord, 73 % motargumenter og 38 % fornærmelser. Det viser at det i denne debatten er mye mer vanlig å bruke fornærmelser når man motsier, enn å gi komplimenter når man støtter. Bruk av motargumenter (73 %) er også litt høyere enn bruk av underbyggende argumenter (62 %). I tillegg ser vi at bruk av bekreftende ord (55 %) forekommer ofte enn avkrefteord (24 %). Det er altså flere som støtter ved å direkte si de er enige, uten å utdype noe mer. De som motsier, legger ikke like mye vekt på å uttrykke uenighet direkte med slik ordbruk. De legger heller vekt på motargumenter. Disse funnene kan vise at debattantene ikke føler behovet for å forklare hvorfor de er enig, men heller hvorfor de er uenig. Dette kan ha en sammenheng med at enighet handler om å godta et premiss, mens det å motsi kjennetegnes av både forsvar og angrep (Jørgensen & Onsberg, 2008, s. 81). Senere i dette kapittelet presenteres funnene for hvilke typer argumenter debattantene bruker. Som nevnt tidligere i metodekapittelet ble det ikke utviklet egne variabler for hvordan man viser nøytralitet. Dette var heller ikke særlig til stede i materialet.

Figur 5. Prosentandel motsigende kommentarer som inneholder avkrefteord, motargument og fornærmelser.

Vi har nå sett hvilke innholdselementer som preger de støttende og motsigende kommentarene. Det er også interessant å se hvilke elementer som er gjennomgående for hele debatten. Er det mye hardt språk, med bruk av negative formuleringer, banneord eller personangrep? Hvordan forholder debattantene seg til fakta om klimaendringer, og spres det feilinformasjon slik det har blitt vist i tidligere forskning? Hvilke typer argumenter vektlegges? Figur 6 viser hvilke typer argumenter som brukes i debatten, etter inspirasjon fra studien om skyttergravskriger (Karlsen et al., 2017, s. 261). Ensidig-motstridende argumenter

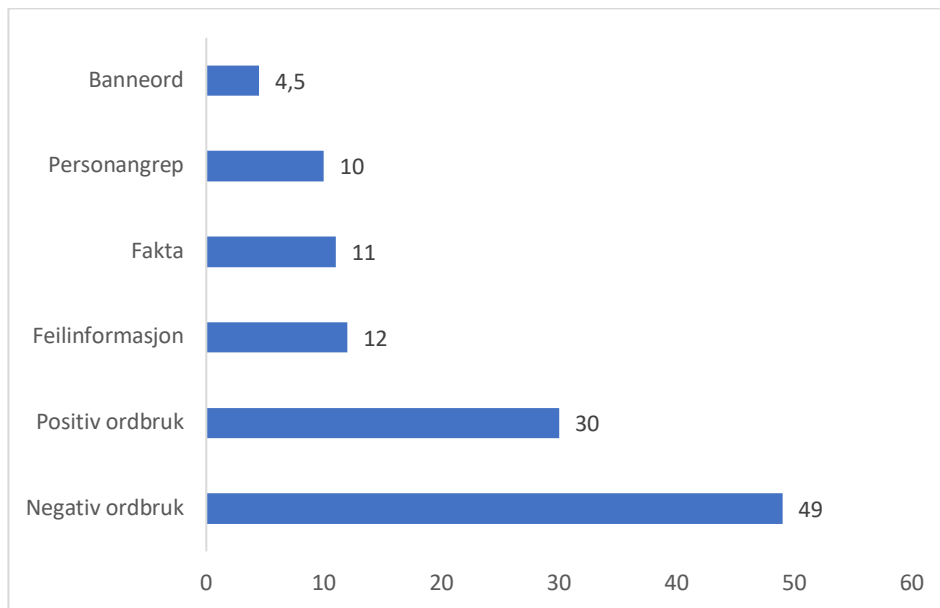
er mest til stede, med 43 %. Ensidig-bekreftende argumenter er til stede nesten halvparten så mye, omtrent 17 %. Dette var forventet med tanke på at motsigelse er over dobbelt så mye til stede som støtte i hele materialet. Tosidig-nøytrale argumenter er bare å finne i 6 % av materialet, noe som stemmer godt overens med andel nøytralitet. På denne variabelen er det en stor andel kommentarer i kategorien «ikke relevant». Dette fordi det fantes både mye støtte og motsigelse som ikke nødvendigvis brukte argumenter, men som for eksempel brukte bekreftende og avkreftende ord. Disse havnet naturligvis i denne kategorien. Skal vi tro tidligere forskning på skyttergravskriger, vil stor forekomst av ensidige argumenter øke sjansen for motivert resonnement blant debattantene.

Figur 6. Prosentfordeling av argumenttype i hele materialet.

Når det gjelder innholdselementer for samtlige kommentarer ser vi følgende resultater i figur 7: positiv ordbruk forekommer i litt over 30 % av alle kommentarene, mens negativ ordbruk forekommer i hele 48 %. Det kan tenkes at dette er et nokså naturlig funn, siden positive ord ofte knyttes til støtte, mens negative ord knyttes til motsigelse. Det vil være interessant å utforske slike forhold nærmere senere i analysen. Banneord er kun til stede i 4 % av materialet, og personangrep forekommer i omtrent 10 %. Det var noe mindre banneord og personangrep enn forventet, spesielt med tanke på at motsigelse er så dominerende i debatten. Det kan tyde på at det kanskje ikke er så hardt språk, mye konflikt og polarisert dynamikk som først forventet, noe jeg vil diskutere videre i diskusjonskapittelet. Fakta og feilinformasjon stiller relativt likt, med førstnevnte på 11 % og sistnevnte på 12 %. Altså er ingen av de to innholdselementene spesielt dominerende i denne debatten. Det er likevel interessant at feilinformasjon er litt mer til stede enn fakta, noe jeg vil komme tilbake til i

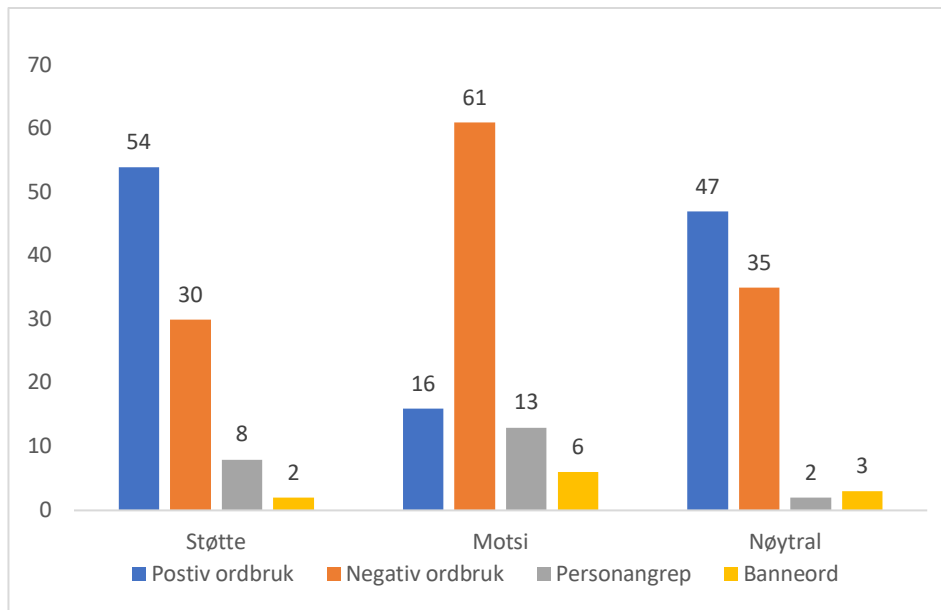
diskusjonen. Det kan også tenkes at debattantene spiller mer på følelser enn fakta, noe som kunne vært interessant for videre forskning.

Figur 7. Bruk av innholdselementer i prosent.

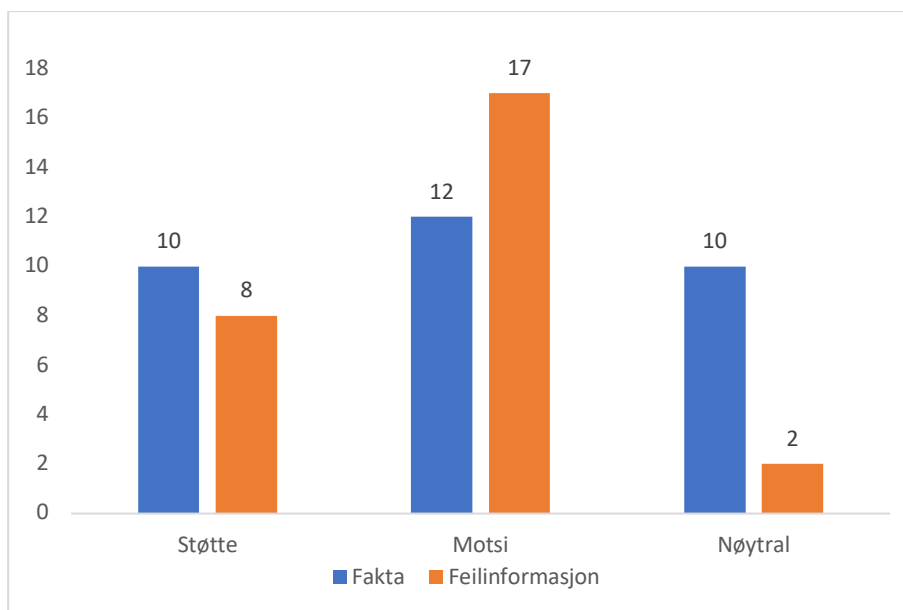
Den siste variabelen for innholdselementer undersøkte om brukerne ga uttrykk for å lære noe nytt når de deltok i debatten. Uttrykk for ny lærdom var imidlertid så og si ikke til stede i dette materialet. Det kan godt hende at debattantene faktisk opplevde å lære noe nytt, men de ga ikke direkte uttrykk for det. Dette er en kognitiv prosess som ikke fanges opp ved bruk av en kvantitativ innholdsanalyse, med mindre det uttrykkes eksplisitt. Det er likevel et interessant funn at de som debatterer ikke gir uttrykk for ny lærdom i det hele tatt.

Etter å ha presentert variablene hver for seg, er det relevant å se om det er noen interessante sammenhenger i dataene. Dette gir oss innsikt i *hvilke innholdselementer som kommer til syne i kommentarene (F2)*, fordelt på ulike kategorier. I bivariat analyse kan vi beskrive to variabler, og se på forholdet mellom de to. På denne måten kan vi presentere frekvensene innenfor de ulike verdiene i hver variabel, og utforske forholdet mellom de kategoriske variablene. Disse funnene har jeg studert ved bruk av krysstabeller, og presentert i diagrammer. Vi har allerede sett at trådstartere som motsier får mange reaksjoner i form av kommentarer, noe som kan tyde på at motsigelse trigger debatt. Er det noen sammenhenger mellom respons og innholdselementer? Er motsigelse mer dominert av noen elementer, eller bruker de som støtter mer fakta? Jeg starter med å utforske om det er noen sammenhenger mellom støtte, motsigelse, nøytralitet og måten å debattere på. Dette gjorde jeg ved å se på sammenhengene mellom variabelen respons og variablene for innholdselementer.

Figur 8. Prosentfordeling av positiv ordbruk, negativ ordbruk, personangrep og banneord fordelt på støtte, motsigelse og nøytralitet.

Figur 8 viser andel støttende, motsigende og nøytrale kommentarer som inneholder positiv ordbruk, negativ ordbruk, banneord og personangrep. Slik som forventet er det mer positiv ordbruk blant de som støtter (54 %), og negativ ordbruk blant de som motsier (61 %). De som forholder seg nøytrale bruker mer positivt enn negativt språk. De som motsier, bruker mer personangrep og banneord. Av den totale andelen motsigende kommentarer er det 13 % som inneholder personangrep, mot 8 % av de støttende. Det er 6 % av de motsigende kommentarene som bruker banneord, mot kun 3 % av de støttende.

Figur 9. Prosentfordeling av fakta og feilinformasjon fordelt på støtte, motsigelse og nøytralitet.

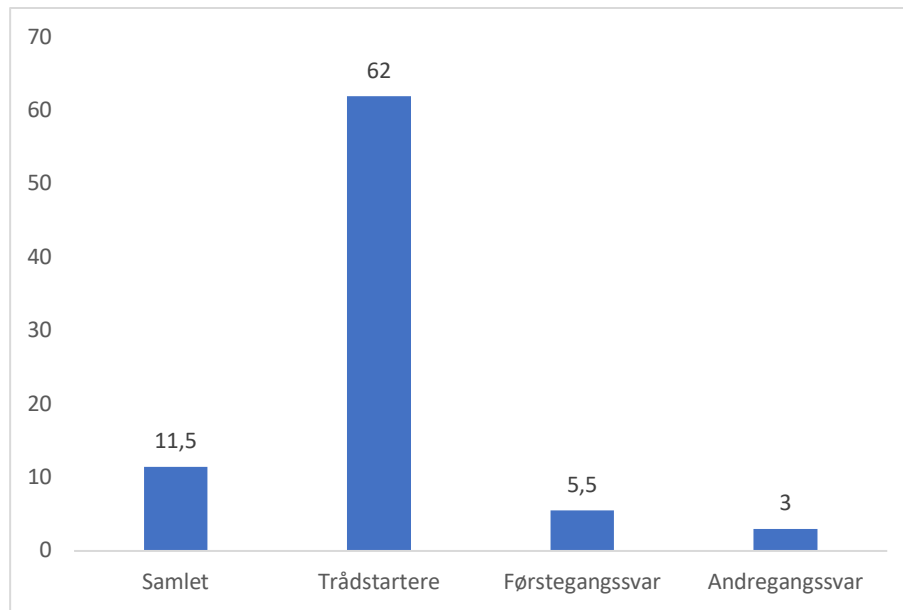
Figur 9 utforsker forekomsten av fakta og feilinformasjon i støttende, motsigende og nøytrale kommentarer. For variabelen fakta er det mindre forskjeller mellom de tre kategoriene, og elementet forekommer imellom 10 og 12 % av tilfellene. Feilinformasjon er mest dominert blant motsigelse, omtrent dobbelt så mye som blant støtte. Det er hele 17 % av alle motsigende kommentarer som inneholder en form for feilinformasjon. Blant nøytrale kommentarer er dette så og si ikke til stede.

Kort oppsummert viser de to foregående delkapitlene hva som kjennetegner debatten i form av innholdselementer, og fordelingen mellom kategoriene for respons. Støtte kjennetegnes mest av bekreftende ord og underbyggende argumenter. Motsigelse inneholder både avkreftende ord, fornærmelser og aller mest motargumenter. Når det gjelder argumenttype er det hyppigst bruk av ensidig-motstridende argumenter. Hele debatten kjennetegnes av mye negativ ordbruk, men også en del positiv ordbruk er til stede. Banneord, personangrep, fakta og feilinformasjon er litt mindre til stede. Alle disse fire elementene er mest representert blant motsigende kommentarer.

4.4 Del 3: Likerklikk – frekvensfordeling og regresjonsanalyse

I den siste delen av den kvantitative analysen undersøker jeg funnene i forhold til det siste forskningsspørsmålet: *Hvilket innhold skaper engasjement i form av likerklikk? (F3)*. I materialet fant jeg en sum på totalt 4382 likerklikk, noe som utgjør et gjennomsnitt på 11,24 per kommentar. I dette kapitlet undersøker jeg hvilken sammenheng likerklikk har med støtte, motsigelse og innholdselementene i argumentasjonen, ved hjelp av multivariat analyse. Kan likerklikkene si oss noe om hva som engasjerer? Får kommentarer som støtter, motsier eller forholder seg nøytrale mer engasjement? Er det noen sammenheng mellom likerklikk og hardt språk, og hva skjer hvis vi utforsker andre elementer, som for eksempel feilinformasjon eller personangrep?

Som presentert over, får hver kommentar litt over 11 likerklikk i gjennomsnitt. På grunn av strukturen i kommentarfeltet, forventes det at kommentartypen kan ha en innvirkning på antall likerklikk. For å utforske dette må vi se på gjennomsnittlig likerklikk innad i hver kategori for kommentartype. Figur 10 viser at det er stor variasjon etter kommentartype, og at trådstartere får absolutt flest likerklikk. Dette kan tenkes å være et nokså naturlig funn, siden trådstarterne er de kommentarene som har størst synlighet i et kommentarfelt.

Figur 10. Gjennomsnittlig likerklubb etter kommentartype.

Videre er det interessant å undersøke om type respons eller andre innholdselementer har en sammenheng med antall likerklubb. For å undersøke disse forholdene nærmere har jeg brukt regresjonsanalyse, en metode som lar meg belyse en statistisk sammenheng mellom variablene. Tabell 3 viser resultatene fra regresjonen med tre forskjellige modeller som inneholder ulikt antall variabler. B-koeffisienter vises som første verdi og standardavvik er i parentes. Formålet med regresjonsanalysen var å utforske sammenhengen mellom én avhengig variabel og én eller flere uavhengige variabler. Den avhengige variabelen, altså den jeg prøver å forklare eller predikere, er antall likerklubb.

I en enkel regresjonsanalyse blir det kun brukt én uavhengig variabel til å forklare en avhengig variabel, slik jeg har gjort i modell 1 (se Tabell 3). Ved bruk av denne analysen predikerer jeg først antall likerklubb opp mot hovedvariabelen respons, for å se om støtte, motsigelse eller nøytralitet skaper mest engasjement. En multippel regresjonsanalyse inkluderer flere uavhengige variabler, slik jeg har gjort i modell 2 og 3. I modell 2 er innholdselementene inkludert, og i modell 3 har jeg i tillegg inkludert kommentartype. I alle modellene brukes regresjonen som et verktøy for å se på hvorfor det er en sammenheng og hva sammenhengen består i. Fordelene med en blokkvis regresjon er at den lar meg studere sammenhengen mellom de uavhengige variablene og den avhengige variabelen på en stegvis måte, og om funnene endres når jeg kontrollerer for andre variabler.

	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Konstant	3.117 (4.109)	78.136*** (24.095)	75.796*** (19.842)
Motsigelse	10.041** (4.616)	5.346 (4.711)	1.611 (3.911)
Støtte	8.586* (5.187)	8.157 (5.052)	1.317 (4.274)
Positiv ordbruk		-2.411 (3.896)	-1.000 (3.207)
Negativ ordbruk		-10.304*** (3.498)	-5.391* (2.909)
Banneord		-7.984 (7.921)	4.343 (6.592)
Personangrep		5.971 (5.528)	2.845 (4.552)
Fakta		-4.902 (4.978)	-4.463 (4.105)
Feilinformasjon		-20.747*** (5.014)	-6.938 (4.250)
Førstegangssvar			-54.167*** (4.353)
Andregangssvar			-56.611*** (4.311)
R² (justert)	.007	.073	.373
N	390	390	390

*** p < 0.01; ** p < 0.05; * p < 0.1

Tabell 3. Regresjon. Avhengig variabel: Antall likerklikk. Verdier er B-koeffisienter og standardavvik i parentes.

Modell 1 viser sammenhengen mellom likerklipp og respons: med verdiene støtte, motsigelse og nøytralitet. Nøytrale kommentarer er brukt som referansekategori. På den måten kan vi se hvor mange flere gjennomsnittlige likerklipp støttende og motsigende kommentarer får sammenlignet med nøytrale. Begge deler ser ut til å skape mer engasjement. Den ustandardiserte regresjonskoeffisienten (B) angir endringen i gjennomsnittlig antall likerklipp når vi går fra lav til høy verdi (til stede eller ikke til stede) på den uavhengige variabelen. Modellen viser at kommentarer som inneholder støtte får 8,5 flere likerklipp i gjennomsnitt. Hvis motsigelse er til stede, får kommentaren hele 10 flere likerklipp i gjennomsnitt. Dette viser at både støtte og motsigelse engasjerer mer enn nøytralitet. Standardavvikene er relativt moderate, og funnene er signifikante på 5 %- og 10 %-nivå. Ved å utelukke nøytrale kommentarer fra analysen og bruke støtte som referansekategori ville motsigelse fått 1,5 likerklipp mer i gjennomsnitt enn støtte (se Vedlegg 2). Gitt det høye antallet likerklipp postene får, er dette en veldig liten forskjell. Standardavviket er også nesten fire ganger så stort som verdien for B og funnet er ikke signifikant. Dette viser at det er liten eller ingen forskjell mellom engasjementet som gis til støttende og motsigende kommentarer, men at begge to engasjerer betydelig mer enn nøytrale.

I modell 2 i tabellen kontrollerer jeg for innholdselementer, inkludert positiv ordbruk, negativ ordbruk, banneord, personangrep, fakta og feilinformasjon. Alle disse variablene har to verdier: til stede eller ikke til stede, og passer derfor godt som uavhengige variabler. På den måten kan jeg undersøke om engasjementet påvirkes hvis noen av disse elementene er til stede. Av modellen kan vi lese at negative ord og feilinformasjon genererer mindre likerklipp. Kommentarer hvor negativ ordbruk er til stede, får omtrent 10 færre likerklipp i gjennomsnitt. Inneholder kommentaren feilinformasjon, får den nesten 21 færre. Standardavvikene er relativt moderate og begge funnene er signifikante på 1 %-nivå. Dette forteller oss at forholdet er statistisk meningsfullt.

Tidligere i analysen har vi sett at kommentartypen har stor innvirkning på antall likerklipp. Det er derfor viktig å kontrollere for dette, og utforske fordelingen mellom trådstartere, første- og andregangssvar. Disse funnene presenteres i modell 3. Når vi kontrollerer for kommentartype justeres B-koeffisienten for negativ ordbruk fra -10.304 til -5.391, noe som forteller oss at den negative sammenhengen halveres. Også B-koeffisienten for feilinformasjon får en endring fra -20.747 til -6.938. Her endres også funnene for negativ ordbruk til signifikant på 10 %-nivå, mens feilinformasjon endres til ikke signifikant. Disse forholdene justeres når vi tar hensyn til

første- og andregangssvar i modellen. Det er veldig tydelig at første- og andresvarsvar får færre likerklipp, og disse funnene er signifikante på 1 %-nivå.

Oppsummert viser den siste delen av analysen at støtte og motsigelse genererer omtrent like mye engasjement, mens nøytralitet genererer mindre. Generelt får de to siste kommentartypene mindre likerklipp, noe som kan skyldes kommentarfeltets struktur og kommentarenes synlighet. Analysen forteller oss også en del om hvilket innhold som ikke engasjerer, nemlig negativ ordbruk og feilinformasjon (signifikant i Modell 2). Flere av sammenhengene i modellene er sterke, men de er ikke signifikante. Det er viktig å merke seg at materialet for denne studien ikke er så stort som ved et større forskningsprosjekt. N er relativt lav, noe som kan ha mye å si for utfallet. Tallene blir mer følsomme, spesielt når det gjelder signifikansnivå. Det er derfor vanlig å bruke et høyere signifikansnivå i eksperimenter og mindre studier, på 10 %-nivå, noe jeg har inkludert i min modell. Justert R^2 viser hvor mye av variansen som forklares av variablene for hver modell. Slik tabellen viser går den opp etter hvert som kontrollvariabler legges til, noe som vil si at en større del av variansen kan forklares i modell 3 enn i modell 1.

5 Diskusjon

I denne diskusjonen vil sentrale funn fra de ulike delene av analysen sammenfattes og diskuteres ytterligere i lys av det teoretiske rammeverket. Innledningsvis skrev jeg at jeg ønsket å bygge videre på tidligere forskning på ekkokamre, skyttergravskriger og debatt i kommentarfelt på nett, noe som vil stå sentralt i diskusjonen. I denne oppgaven har jeg stilt tre forskningsspørsmål, som til sammen skal gi svar på hovedproblemstillingen: *Hva kjennetegner debattodynamikken i kommentarfeltet under nyhetsoppslag om klimaendringer på Facebook-siden til VG?* For å svare på problemstillingen starter jeg med å oppsummere hovedfunnene knyttet til hvert forskningsspørsmål. Deretter drøfter jeg resultatene opp mot teorier og begreper fra det teoretiske rammeverket, med et spesielt fokus på ekkokamre og skyttergravskriger.

5.1 Hovedresultater

Resultatene fra den første delen av den kvantitative innholdsanalysen viser at det er klart størst andel motsigelse, mindre støtte og lite nøytralitet i materialet. Det er en større andel motsigelse av nyhetsoppslaget, og minst støtte mot andre debattanter man markerer. Funnene indikerer at debatten kjennetegnes av at debattantene i stor grad diskuterer med andre med ulike synspunkter enn dem selv, *ved å motsi hverandres holdninger og perspektiver (F1)*. Den andre delen i den kvantitative innholdsanalysen ga innsikt i *hvilke innholdselementer som kom til syne i kommentarene (F2)*. Den delen av analysen som utforsket hvordan debatten ser ut, undersøkte også hvordan innholdselementene kunne ses i sammenheng med type respons. Disse funnene viser at støttende kommentarer er preget av mye *bekreftende ord* og *underbyggende argumenter*. De som motsier bruker aller mest *motargumenter*, men også en del *fornærmelser*. Overordnet er debatten preget av mye *negativ ordbruk*, men *positiv ordbruk* er også en del til stede. De som motsier bruker helt klart mest negativ ordbruk, hvor de som støtter bruker mer positive formuleringer. I de nøytrale kommentarene er forholdet mellom disse to mer balansert, med litt mer positivitet. Hardere språkbruk, som *banneord* og *personangrep* er mindre til stede. Motsiende kommentarer bruker mest hardt språk i form av disse to innholdselementene. Det er likevel interessant at både negativ ordbruk, personangrep og feilinformasjon er til stede i støttende kommentarer.

Feilinformasjon blir totalt sett brukt litt mer enn *fakta*, men heller ikke disse to er spesielt dominerende i materialet. Feilinformasjon er sterkt overrepresentert i den motsiende

kategorien. Både motsigelse, støtte og nøytralitet inneholder omtrent like mye bruk av fakta, mellom 10 og 12 %. Når det gjelder hvilke *argumenttyper* som brukes, er ensidig-motstridende argumenter aller mest dominerende, etterfulgt av ensidig-bekreftende. Så og si ingen av kommentarene gir uttrykk for *ny lærdom* som følge av deltakelse i debatten. Samlet sett viser dette tendenser til hyppig bruk av de ovennevnte innholdselementene i begge de dominerende måtene å respondere på, selv om noen av dem er mer representert i en av kategoriene. Nøytrale kommentarer er jevnt over mer moderate i bruk av alle elementene.

Resultatene fra den siste delen av den kvantitative innholdsanalysen viste at *ulikt innhold engasjerer i denne debatten (F3)*. I tillegg tydeliggjør den at noen elementer har en negativ innvirkning på engasjement. Samlet sett får hver kommentar litt over 11 likerklipp i gjennomsnitt, og det er helt klart trådstartere som er den kommentartypen som får flest. Regresjonen viste at motsigelse og støtte får flere likerklipp enn nøytralitet, men at forskjellen mellom de to er liten. Dette indikerer at begge de to dominerende måtene å respondere på engasjerer like mye. Når det gjelder innholdselementer, er negativ ordbruk noe som genererer færre likerklipp. Feilinformasjon skaper enda mindre engasjement. Flere av innholdselementene ser ut til å ha en innvirkning på antall likerklipp, men disse funne er ikke signifikante. Regresjonen bekrefter også at det er en negativ sammenheng mellom antall likerklipp og kommentartypene første- og andregangssvar.

5.2 Diskusjon – ekkokamre eller skyttergravsdynamikk på Facebook?

5.2.1 Selektiv eksponering, enighet og ekkokamre?

Hva kan funnene over si oss om debattens dominerende dynamikk, og hvordan kan det ses i sammenheng med tidligere forskning? Den empiriske analysen viser at motsigelse forekommer hyppigst i dette materiale. Nesten dobbelt så mange kommentarer hadde motsigelse som respons, sammenlignet med andelen som hadde støtte. Det tyder på at debatten er preget av mye uttrykk for uenighet. Dette står i kontrast til hva man kunne forvente å finne i forhold til teorien om ekkokamre. I oppgaven har jeg sett på den dimensjonen av ekkokamre som handler om debatt. I denne sammenheng har dynamikken blitt omtalt som en segmentert offentlig sfære bestående av isolerte grupper av likesinnede, som bekrefter hverandres holdninger og perspektiver (Jamieson & Capella, 2008, s. 76). Den tilsier at debattantene hovedsakelig vil lytte til og snakke med de som deler deres syn (Sunstein, 2007, s. 22). Skulle ekkokammerteorien være gjeldende for dette materialet, ville

det vært en forventning om å finne overlegent mer støtte enn motsigelse. Den store andelen motsigelse gir oss en første pekepinn på en debatt bestående av individer som ikke er enige med hverandre. Teorien angir også en situasjon der kommentarfeltet er mindre preget av motstridende argumenter og perspektiver, noe som gjør at brukerne i mindre grad opplever å bli motsagt (Sunstein, 2007, s. 44). I denne studien ser vi det motsatte, fordi det er stor forekomst av motargumenter. Dette var oftere til stede enn underbyggende argumenter, som ble brukt for å vise støtte.

Så langt ser ikke debatten for denne studien ut til å være preget av ekkokamre. Slik jeg presenterte i teorikapittelet, bygger ekkokammerdynamikker på teorien om selektiv eksponering. Ser vi interaksjon med hyggelig eller utfordrende innhold? I materialet fant vi bruk av både negativ ordbruk, banneord og personangrep. Dette er elementer som kan tenkes å oppleves som uhyggelig innhold. I tillegg angir ekkokammerteorien at noen vil oppleve det å bli motsagt som uhyggelig i seg selv. Om brukerne vurderer de negative elementene og det å være uenige med noen som uhyggelig innhold, vil være vanskelig å stadfeste. Det ser likevel ikke ut til å påvirke. Motsigelse ser ut til å skape interaksjon, både gjennom likerklipp og kommentarer. Det kan tenkes at brukerne ikke opplever det som uhyggelig å motsi eller bli motsagt i denne debatten. Samtidig får både negativ ordbruk og feilinformasjon færre likerklipp, men det betyr ikke nødvendigvis at brukerne unngår dette innholdet. Funnene kan dermed sies å stå i kontrast til tidligere forskning på selektiv eksponering, som påstår at brukere på sosiale medier primært søker etter og interagerer med hyggelig innhold (Bright et al., 2021, s. 119). Det er heller ikke noe som tyder på at de velger bort dette for å unngå utfordring og ubehag (Sears & Freedman, 1967, s. 195).

Mens andre studier (Williams et al., 2015, s. 137) finner en blanding av både isolering og deltakelse i variert debatt, finner jeg aller mest debatt. Forskningen gjort av Williams et al. (2015) på diskusjon om klimaendringer i kommentarfeltet på Twitter, konkluderte med at kommunikasjonsflyten var mer nyansert enn ekkokammerteorien skulle ha det til. Her ble ofte flere sider av saken diskutert, og brukere fra ulike standpunkter var representert (Williams et al., 2015, s. 137). Mine funn bekrefter til en viss grad disse funnene. Jeg fant kommentarer som representerte ulike synspunkt, men argumentene var likevel knyttet til ensidige sider av saken. Dette fordi det var mye ensidige argumenter og veldig lite nøytralitet i materialet generelt. Hvilke argumenter som kom til syne, skal jeg komme tilbake til. Likevel konkluderte studien av Twitter med at resultatene var varierte, og viste til både ekkokamre og

mer åpne og varierte samtaledynamikker. I dette materialet finner jeg varierte samtaler i mye større grad.

Innholdsanalysebasert forskning har tidligere vist hvordan nyhetsdekning av klimaendringer er basert på vitenskapelig konsensus i land der de fleste folkevalgte anerkjenner det, mens det spres mer skepsis i land der noen politikere ikke omfavner disse synspunktene (Painter & Ashe, 2012, s. 6). Men hvordan ser dette ut i diskusjonen under nyhetsoppslagene? I min studie kan dette knyttes til variablene for innholdselementene fakta og feilinformasjon. Forholdet mellom fakta og feilinformasjon har som vi har sett blitt vektlagt i tidligere studier av debatter om klimaendringer (Williams et al., 2015, s. 137). Resultatene fra min studie viste at fakta kun var representert én av ti ganger i materialet. Til sammenligning var feilinformasjon litt mer representert. En annen studie (Walter et al., 2018, s. 2) så på hvordan klimakrisen debatteres i kommentarfeltet til ulike nettaviser, og hvordan folk uttrykket støtte eller skepsis til forskning på klimaendringer. Deres resultater viste til varierende funn mellom ulike nyhetsformidlere. Det var større forekomst av kommentarer som var skeptiske til menneskeskapte klimaendringer i tabloide aviser (Walter et al., 2018, s. 213). VG som nyhetsformidler kan knyttes til dette, som en av Norges største tabloide aviser. Det kan tenkes at jeg ikke ville funnet de samme resultatene med en annen nyhetsformidler som avsender.

Videre argumenterte Walter et al. (2018) for at land kan ha en innvirkning. I land der konsensus rundt menneskeskapte klimaendringer er den dominerende oppfatningen i samfunnsdebatten og det som oftest presenteres i mediene, tyr de som går imot denne oppfatningen til kommentarfeltet for å få uttrykket sitt standpunkt. De som er uenige med de dominerende holdningene i samfunnsdebatten er mer synlige på nett. Dette kan til en viss grad bekreftes av funnene i min studie, som viser til en stor andel motsigelse mot nyhetsoppslaget, og mer forekomst av feilinformasjon enn fakta. Skal vi tro Walter et al. (2018), vil VGs nyhetsoppslag representere mediens og samfunnets generelle oppfatning. Det viser at valget av både land og nyhetsmedium som studeres kan ha en innvirkning på resultatene. Det viser også et interessant forhold mellom det som kommuniseres i nyhetsdekningen, og det som kommuniseres i kommentarfeltene. Selv om nyhetsdekningen som oftest er i tråd med den dominerende samfunnsoppfatningen og vitenskapelige konsensusen rundt klimaendringer, ser innholdet i kommentarfeltet ut til å differensiere fra dette. Walter et al. (2018, s. 213) viste til at frykten for isolasjon reduseres i debatter på nett, og det kan tenkes at det å i seg uenig i den generelle samfunnsoppfatningen er mindre skremmende på sosiale medier. I et land som

Norge der en kanskje kunne forvente mer støtte av nyhetsoppslaget, ser vi heller mye motsigelse. Disse funnene kan ses i sammenheng med funnene fra tidligere forskning, og det kan tenkes at også noen av debattantene i dette materialet bruker kommentarfeltet for å uttrykke motsigelse, og vise skepsis til vitenskapelig konsensus rundt menneskeskapte klimaendringer.

På samme måte som land og type nyhetsformidler burde diskuteres i forhold til resultatene, må også temaet som debatteres tas i betraktning. Som tidligere nevnt har stadig mer forskning forsøkt å bedre forstå dynamikken i offentlige diskusjoner rundt temaer med vitenskapelig konsensus på nettet (Arguedas et al., 2022, s. 27). Forskning på slike diskusjoner har vist til noen av de samme debattynamikkene som ofte blir observert rundt politiske temaer. Klimaendringer kan argumenteres for å være et vitenskapelig tema, eller i hvert fall et tema som er forankret i vitenskapelig konsensus. I tillegg er det en debatt i skjæringspunktet mellom politikk og vitenskap. En del av denne forskningen har dokumentert en tendens til at sosiale mediegrupper som aktivt diskuterer vitenskapelige spørsmål, er homogene interessefellesskap med begrensede skjæringspunkter mellom mennesker som har motsatte synspunkter (Arguedas et al., 2022, s. 27). Disse implikasjonene virker ikke gjeldende for mitt materiale. Samtidig er debatten i denne studien basert på et kommentarfelt på profilen til en offentlig nyhetsformidler, og kan ikke sies å være en gruppe. Likevel viser studien at slike kommentarfelt ikke fremstår som homogene interessefellesskap. Hvordan valget av materiale kan ha påvirket resultatene blir diskutert mer utfyllende i kapittelet om studiens begrensinger.

5.2.2 Skyttergravskriger – en mer passende beskrivelse?

I motsetning til ekkokammerteorien viser studien om skyttergravskriger at internettbrukere diskuterer med mennesker de er uenige med, og at det utspilles en varierende dynamikk med ulikt innhold (Karlsen et al., 2017, s. 270). Hvordan kan resultatene fra analysen i denne studien relateres til dette perspektivet og gi oss en utvidet forståelse av skyttergravskriger? Funnene fra den første delen av analysen støtter til en viss grad det mest essensielle elementet i skyttergravskriger, nemlig *debatt mellom uenige parter*. Dette kommer frem fordi det er en stor andel motsigelse og motargumenter til stede. Det tilsier at skyttergravskriger kan være en mer passende beskrivelse av debattynamikken i denne studien, enn ekkokamre. Den andre delen i den kvantitative innholdsanalysen ga innsikt i *hvilke innholdselementer som kom til syne i kommentarene*. Herunder presenteres hva som kjennetegner kun støttende og

motsigende kommentarer, og hva som er gjeldende for hele debatten. Kan noen av disse innholdselementene peke i retning skyttergravskriger, og til og med polarisering? Og hvordan kan bruken av innholdsanalyse som metode utvide vår forståelse av hvordan skyttergravsdynamikker kommer til uttrykk?

Resultatene viste at støtte kjennetegnes av bekreftende ord og underbyggende argumenter. Motsigelse kjennetegnes i større grad av både avkreftende ord, fornærmelser og særlig motargumenter. Det viser at innad i leiren som støtter er det mindre hyppig bruk av alle elementene enn i den motsigende leiren. Når det gjelder samtlige kommentarer er det stor forekomst av både positiv og negativ ordbruk, hvor sistnevnte er størst i hele materialet. Skulle det være skyttergravskriger og polarisering i kommentarfeltet, vil vi kunne forvente en debatt preget av hardt språk fra begge kanter, med to sterke leirer som «roper» meningene sine til hverandre. Dette er noe mine resultater viste mindre til. Det er delvis til stede, men det spørs hvordan vi definerer hardt språk eller «roping». I denne studien studerte jeg slike uttrykk basert på en omfattende operasjonalisering. Det var mye negativ ordbruk til stede, noe som kan peke mot skyttergravsdynamikk. Forekomsten av fornærmelser er en del til stede blant motsigende kommentarer. Samtidig er negativ ordbruk ikke nødvendigvis hardt språk, og det var mindre bruk av banneord og personangrep enn vi kanskje kunne forventet med tanke på andelen motsigelse.

Resultatene ser ut til å stemme overens med argumentasjonsteori som viser til angrep som en av de vanligste formene for motargumentasjon, og den vanligste formen for forsvar (Jørgensen & Onsberg, 2008, s. 28-29). I forsøk på å forsvare sine synspunkter, er det noen som bruker disse innholdselementene. Personangrep var helt klart mest til stede i motsigende kommentarer. Angrep kan også være en måte å kartlegge hvor opphetet debatten er, noe som er relevant for teorien om skyttergravskriger (Karlsen et al., 2017, s. 269), og polarisering. Som nevnt tidligere i oppgaven, hviler enighet mer på selve premisset i argumentasjon (Jørgensen & Onsberg, 2008, s. 15). Å vise støtte ved å bruke bekreftende ord og direkte si «jeg er enig», kan gi oss en indikasjon på at debattanten godtar premisset som ligger bak. Dette kan være en grunn til at det er mindre bruk av argumenter i støttende enn motsigende kommentarer.

Videre har følelser blitt løftet frem som nyttig for å forstå skyttergravsdynamikker. Tidligere forskning som har brukt skyttergravskriger som utgangspunkt, viser at spesielt negative

følelser som sinne og frykt kan ha en innvirkning på debatt dynamikken (Wollebæk et al., 2019, s. 8). Oppgaven har gjort et forsøk på å studere om disse følelsene kommer til uttrykk i debatten. Jeg nærmet meg følelser ved å utforske former for hardt språk, operasjonalisert gjennom å se etter innholdselementer som fornærmelser, banneord og personangrep. Selv om det å studere uttrykk for følelser eksplisitt kan være omfattende, vil jeg samtidig argumentere for at de nevnte innholdselementene kan være et uttrykk for negative følelser som frustrasjon og sinne. Å gi komplimenter eller fornærmelser kan også relateres til uttrykk for følelser på hver sin kant, noe som kan peke på at uttrykk for negative følelser er mer til stede i dette materialet. Å utforske uttrykk for følelser som en måte å argumentere på mer i detalj, kunne vært et interessant fokus for videre forskning. Jeg fokuserte derimot på bruk av fakta som en mulig appellform i argumentasjonen, som vi tidligere har sett ikke var særlig til stede.

Når det gjelder argumenttype var det en overrepresentasjon av ensidig-motstridende argumenter. Ifølge tidligere forskning på skyttergravskriger vil både ensidig-bekreftende og ensidig-motstridende argumenter føre til en større forsterking av brukernes opprinnelige holdninger, enn mer nøytrale-tosidige argumenter (Karlsen et al., 2017, s. 270). I denne studien har jeg ikke undersøkt effekter, men det første steget er å undersøke om elementene er til stede i debatten. Det kan tenkes at motsigelse og ensidig-motstridende argumenter kan føre til enda flere slike argumenter. Her kan vi derfor forvente at brukerne til en viss grad kan ha fått sine meninger forsterket, fordi både ensidig-bekreftende og ensidig-motstridende argumenter er mye mer til stede enn tosidig-nøytrale – men jeg kan ikke måle denne effekten direkte. Ifølge tidligere forskning vil vår motivasjon og vårt opprinnelige ståsted ha en påvirkning på hvordan vi møter nye argumenter (Kunda, 1990, s. 480). Dette kan være en forklaring på hvorfor det er så mye motargumenter, og spesielt ensidig-motstridende argumenter til stede. Det har vært påpekt at tosidig argumentasjon kan føre til mindre motivert resonnement (Karlsen et al., 2017, s. 270). I denne debatten er slik argumentasjon lite til stede, noe som gjør at vi kan forvente forekomst av motivert resonnement. Et annet viktig aspekt i studien om skyttergravskriger er at brukerne rapporterer å ha lært noe nytt, selv når de deltar i debatter der de blir motsagt (Karlsen et al., 2017, s. 270). Min studies bidrag er å se om de uttrykker former for ny lærdom i kommentarfeltet, og om dette er det en del av diskusjonen. Uttrykk for ny lærdom er imidlertid ikke til stede i dette materialet. Her ser funnene ut til å differensiere fra skyttergravsperspektivet. Samtidig betyr imidlertid ikke dette med sikkerhet at brukerne ikke opplever ny lærdom, de gir bare ikke uttrykk for det. Ingen ser

ut til å være opptatt av å snakke om hva de får ut av debatten, og ingen uttrykker eksplisitt å ha lært noe nytt.

Det kan dermed argumenteres for å være noen innholdselementer i argumentasjonen som peker mot skyttergravskriger, som to sterke leirer med to dominerende måter å respondere på. I tillegg vil sterke argumenter og hardt språk i form av negativ ordbruk, angrep og banneord være typisk for slik dynamikk. Min studie finner flere av argumenttypene som brukes i teorien, men ikke noe ny lærdom. Slik Karlsen et al. (2017) skriver, ønsker de fleste internettbrukerne å tilhøre et nettmiljø som støtter deres verdier og holdninger. Det kan hende at dette er motivasjonen til noen av deltakerne i denne debatten, fordi det er jo en del støtte til stede, bare ikke like mye som motsigelse. Det kan også være flere måter å vise støtte på enn det jeg har identifisert i kommentarene. For eksempel er det noen kommentarer som får mye støtte gjennom likerklipp. Resultatene fra den siste delen av den kvantitative innholdsanalysen viste at ulikt innhold engasjerer i form av likerklipp i denne debatten. Først kan det se ut til at motsigelse får litt mer likerklipp enn støtte, men i regresjonsanalysen er det ikke noen klar sammenheng. Her tyder funnene på at både det å motsi og støtte skaper like mye generering av likerklipp, noe som kan tyde på at de to dominerende måtene å respondere på skaper like mye engasjement. Hva sier disse funnene oss i forhold til eksisterende teori og forskning? Mye støtte i form av likerklipp vil til en viss grad gi oss en generell pekepinn på mye enighet. Hadde det i tillegg vært en sterk sammenheng mellom støttende kommentarer og likerklipp, kunne dette vært med på å støtte opp under ekkokammerteorien. I denne debatten ser vi to hovedtyper å respondere på, enten motsi eller støtte. Siden disse to får likt engasjement gjennom likerklipp, kan det tenkes at det forsterker de to dominerende leirene og at det derigjennom blir en enda større debatt.

I regresjonsanalysen ser vi en negativ sammenheng mellom negativ ordbruk og antall likerklipp. Denne negative sammenhengen er enda sterkere for kommentarer som inneholder feilinformasjon. Det er et interessant funn at de to innholdselementene som er sterkest representert av motsigelse, også er de som skaper minst engasjement. Samtidig er det ingen signifikante sammenhenger mellom likerklipp og innholdselementer for hardere språk, slik som banneord og personangrep. Hadde det vært slik at disse genererte mye engasjement, ville det vist tendenser til en debatt med enda større splid. Det kan tenkes at selv om debatten er preget av motstridende argumenter og perspektiver, er det ikke så «harde» leirer som beskrives i skyttergravskriger, og debatten er ikke like polarisert som en kunne forvente. Min

studie med innholdsanalyse som strategi bidrar dermed til en bredere forståelse av hvordan skyttergravskriger som fenomen kan komme til uttrykk.

5.3 En offentlighet i endring?

Hva betyr disse resultatene i det store bildet og hva sier det oss om offentligheten i dag? Ser vi en offentlighet i endring som følge av det nye medielandskapet? Hva kan være konsekvensene for samfunnsdebatten, den offentlige sfære og demokratiet?

I teorikapittelet ble den offentlige sfære referert til som et sted der innbyggere i et samfunn diskuterer offentlige spørsmål (Oliver & Myers, 1999, s. 38). Med nye kommunikasjonsverktøy følger også nye muligheter for debatt, og å dele interesser og synspunkter. I oppgaven har vi sett at dette i stor grad skjer på sosiale medier. Videre ble det poengtert at en åpen offentlig debatt hvor flere synspunkter presenteres, er en nødvendighet for et velfungerende demokrati. Det er også viktig at ulike meninger og oppfatninger blir debattert, for å kunne identifisere og løse samfunnsproblemer (Karlsen et al., 2017, s. 271). I dette materialet har vi sett en aktiv debatt om et viktig samfunnsspørsmål, med meningsutveksling fra ulike hold. Ifølge idealene om den offentlige sfære som nevnes over, vil disse funnene peke i en positiv retning. Slik det ble presentert i teorikapittelet, viser teorien om ekkokamre til en negativ utvikling hvor disse prinsippene kan bli truet. Funnene fra denne innholdsanalysen peker imidlertid ikke mot en slik utvikling. Samtidig skal vi være forsiktige med å generalisere fra denne studien, og påstå at dette representerer nettdebatt generelt. Generaliserbarheten blir kommentert dypere under studiens begrensinger i konklusjonen.

Det ble også nevnt at det i et demokrati er viktig at innbyggerne er informert om viktige samfunnsspørsmål og politiske prosesser (Aalberg & Curran, 2012, s. 35). Nyhetsmediene spiller en sentral rolle i å kommunisere dette og hva som skjer i verden. I tillegg har sosiale medier påvirket dynamikken i sosiale bånd og nettverk, og hvordan kunnskap og informasjon produseres og formidles (Hannemyr et al., 2015, s. 102). Det er ikke utenkelig at debatten i kommentarfeltet er med på å informere brukerne. Funnene viser en god del utveksling av informasjon, men samtidig er forekomsten av feilinformasjon litt større enn forekomsten av faktaopplysninger. Vi kan heller ikke konstatere at alle som kommenterer faktisk har lest nyhetsoppslaget. Det blir derfor vanskelig å vurdere om debatt i kommentarfeltet på sosiale medier bidrar til å holde innbyggerne informerte. Det kan tenkes at de får med seg mye om politikk og aktuelle samfunnsspørsmål, men hvor god kvalitet det er på innholdet er usikkert. VG som nyhetsmedium har en sentral rolle i å kommunisere disse samfunnsspørsmålene.

Samtidig viser funnene mye motsigelse mot nyhetsoppslaget. Det kan være VGs arbeid med å informere er viktig, men at de ikke nødvendigvis når ut til alle med de viktige budskapene.

Hva kan være konsekvensene av dette? Hvis nettdebatter er preget av skyttergravskriger, hva sier det om offentligheten i dag og kan det være problematisk? Hva som kan bli konsekvensene og hvorvidt dette er en negativ utvikling kommer an på flere faktorer. På den ene siden kan det anses som positivt at debatten ikke er dominert av ekkokamre, men en debatt hvor flere sider av saken er representert. Debattantene diskuterer med andre som er uenige med dem, og velger ikke bort denne type informasjon eller «uhyggelig» innhold. Samtidig inneholder kommentarfeltet lite nøytralitet, få nøytrale-tosidige argumenter og ingen forekomst av ny lærdom. Selv om debatten representerer varierte perspektiver, betyr det ikke nødvendigvis at brukerne kommer til enighet og oppnår konsensus. Om dette er negativt for den offentlige sfære og demokratiet kommer an på hvilket normativt perspektiv vi inntar. Hvis målet er at debattantene skal komme til enighet og oppnå konsensus, slik det er i perspektivet til Habermas, vil det være negativt (Karlsen et al., 2017, s. 258). Hvis man derimot mener at det viktigste er åpenhet og at alles argumenter kommer frem, vil det kunne ses på som positivt. Om det skjer en form for holdningsendring er ikke undersøkt i denne studien. Dette er noe som ofte skjer over tid, og som ikke nødvendigvis kommer til direkte uttrykk. Selv om jeg ikke hadde mulighet til å undersøke utviklingen over tid, kan lite støtte og enighet generelt gi oss en pekepinn på at det ikke er så mye konsensus til stede. Jeg undersøkte også uttrykk for ny lærdom, som var så og si ikke-eksisterende. Ifølge Habermas (2002, s. 31) burde debattantene endret mening hvis de ble møtt med et argument av god nok kvalitet. Dette kan implisitt sies å være en form for ny lærdom.

Slik vi har sett tidligere, kan både ekkokamre og skyttergravskriger ha negative konsekvenser. Selv om skyttergravskriger beskriver en annen debattodynamikk enn ekkokamre, vil også dette kunne lede til splittelse og polarisering (Karlsen et al., 2017, s. 270). Hvis det stemmer at disse to dynamikkene er gjeldende for nettdebatter, kan det være problematisk. Mine funn viser tendenser til skyttergravskriger, så da er det naturlig å tenke seg at debatten kan føre til polarisering i dette viktige samfunnsspørsmålet, selv om det ikke ble målt direkte. Når disse tendensene vises under hvert eneste nyhetsoppslag kan det også tyde på en polariseringsmekanisme. Debattantene blir klar over at det finnes motstand mot deres egne oppfatninger. Hva får de som deltar ut av det? En mulighet kan være at de søker etter å bekrefte det de allerede tror på. Når de blir møtt med motstand kan motivert resonnement og

andre former for kognitiv bias gjøre dem enda sikrere i sitt opprinnelige ståsted. Det er fint hvis flere stemmer blir hørt, men resultatene fra denne studien peker ikke i retning perspektivet til Habermas. Mye uenighet kan potensielt føre til mer konflikt og polarisering.

Slik splittelse og polarisering i den offentlige debatten kan være problematisk, fordi det fører til en skjerping av synspunkter. Det kan også føre til mer ekstreme ytterpunkter og holdninger. Dette vekker seriøse spørsmål knyttet til hvordan mennesker tar mer og mer differensierte valg (Sunstein, 2017, s. 68). En vanlig frykt er at slike krefter vil drive mennesker i et samfunn mer fra hverandre. Ifølge Prior (2007, s. 214) vil flere medievalg føre til mer polarisering. Funnene fra denne studien kan indikere at vi ser en offentlighet i endring, og videre forskning burde utforske hvilke konkrete konsekvenser dette kan føre med seg. Den underliggende bekymringen er om det skiftende medielandskapet vil bidra til den typen offentlig sfære for informasjonsdeling, debatt og engasjement som flere hevder et velfungerende demokrati trenger (Fletcher & Nielsen, 2017, s. 477). Mine funn viser til mye debatt og engasjement, men samtidig dynamikker som vi fra tidligere studier vet kan føre til polarisering. I dette perspektivet vil ikke skyttergravskriger være en «bedre» dynamikk enn ekkokamre, fordi de begge kan lede til samme negative konsekvenser.

Klimakrisen har av den norske regjering (2021) og flere nyhetsmedier blitt omtalt som «vår tids største utfordring», og det er helt klart et tema som vekker mye debatt. Et sentralt politisk spørsmål i denne sammenhengen handler både om handling og rettferdighet. Dette inkluderer ikke bare hvilke tiltak som må gjøres, men også hvem som skal gjøre det (Manzo, 2010, s. 97). Det kan være disse spørsmålene som gjør at det er så mye motsigelse i debatten. Min studie kan gi ytterligere innsikt i hvordan klimakrisen som tema debatteres i kommentarfeltet på Facebook i Norge. Det tilfører noe til forskningen på tematikken, og gir oss mer forståelse av hvordan teorier om debattodynamikker kan ses i forhold til dette. Klimakrisen er en høyt debattert sak, som i dette materialet har mange motstemmer på hver sin kant. Selv om det er mye motsigelse av nyhetsoppslagene og i debatten generelt, betyr det ikke nødvendigvis at debattantene er imot klimatiltak, men det kan være uenighet om hvilke tiltak som burde prioriteres. Det ser også ut til å være en sak hvor det å ta et tydelig standpunkt engasjerer mye. Skal vi møte utfordringer som dette, spiller debatten i den offentlige sfære en viktig rolle. Her kan mennesker komme sammen for å diskutere viktige samfunnsspørsmål, og løse nettopp slike utfordringer.

6 Konklusjon

6.1 Empirisk konklusjon

I det nye medielandskapet har mennesker fått en økt mulighet for å holde kontakten og diskutere med likesinnede. Både i media, politikken og forskningslitteraturen har debatter på nett blitt referert til som ekkokamre (Bruns, 2021, s. 33). Teorien beskriver en dynamikk hvor debattanter som deler samme syn støtter hverandres synspunkter og er lite eksponert for motstridende argumenter og perspektiver (Sunstein, 2007, s. 44). Etter hvert har flere studier utfordret denne påstanden, og vist at ekkokammerteorien ikke nødvendigvis er en passende beskrivelse av nettdebatter (Dubois & Blank, 2018; Karlsen et al., 2017). Nettdebatt har blitt hevdet å være mer preget av skyttergravsdynamikk, hvor to sterke meningsleirer står mot hverandre (Karlsen et al., 2017, s. 270). I denne dynamikken diskuterer debattantene med andre med ulike holdninger enn seg selv, og debatten inneholder motsigelse så vel som enighet og støtte. Dette fører ikke nødvendigvis til at partene kommer til konsensus, men de kan lære noe nytt (Karlsen et al., 2017, s. 270). Andre studier peker på at nettverket til brukerne på sosiale medier til en viss grad kan være polarisert, mens selve kommunikasjonsflyten er mer nyansert (Williams et al., 2015, s. 137).

I denne studien har jeg ved hjelp av innholdsanalyse undersøkt hva vi kan se av slike debattodynamikker. Analysen besto av en bred kartlegging av meningsutvekslingen og innholdselementene i kommentarfeltet på VGs Facebook-side. Resultatene viser at debatten ikke er preget av ekkokamre, og bekrefter med dette tidligere forskning som har kritisert teorien. Studien viser til innholdselementer som peker på en debatt hvor debattantene motsier hverandre og diskuterer med mennesker med andre meninger enn dem selv. Dette bekrefter til en viss grad dynamikken om skyttergravskriger, som en mer passende beskrivelse av nettdebatten. På samme måte som i denne teorien finner jeg at debattantene møter motstand. Resultatene i denne studien viser at motsigelse forekommer oftere enn uttrykk for støtte, mens studien om skyttergravskriger fant forekomst av dette mer i likevekt. Begge elementene engasjerer mer enn å forholde seg nøytral, noe som støtter antagelsen om to sterke meningsleirer. Jeg finner derimot ikke noe uttrykk for ny lærdom, et funn som står i kontrast til den foregående studien. Dette kan hvile på en metodisk begrensning, da en innholdsanalyse kartlegger det vi ser, mens en spørreundersøkelse kartlegger det brukerne selv føler og rapporterer. Det kan godt hende at debattantene lærte noe nytt også i denne debatten, men de ga ikke uttrykk for det. I tillegg finner jeg flere innholdselementer som kan understreke

skyttergravskriger, som former for hardt språk, angrep og uenighet. Samtidig var ikke elementene så mye til stede som en kunne forventet i en polarisert debatt. Det er ikke noen av disse elementene som virker spesielt engasjerende, tvert imot er negativ ordbruk svært uengasjerende. Den negative sammenhengen med antall likerklipp er enda større ved bruk av feilinformasjon.

Videre sier studien om skyttergravskriger at deltakelse i nettdebatt imidlertid ikke fører til at debattantene kommer til enighet. Mange av dem blir mer sikker i sitt opprinnelige standpunkt. Studien viste også at argumenttyper hadde en innvirkning på denne effekten. I min studie kan jeg ikke si noe om debattantenes holdningsutvikling, da dette er noe som skjer over tid, og som er vanskelig å undersøke med en innholdsanalyse. Målet var heller å se om disse argumenttypene var til stede, og i hvor stor grad. For at en slik effekt skal kunne inntreffe må elementet først være til stede i argumentasjonen. Funnene viste at det var en stor andel ensidig-bekreftende og ensidig-motstridende argumenter. Nøytrale-tosidige argumenter var nesten ikke til stede i det hele tatt. Ut ifra denne kartleggingen kan vi gjøre flere antagelser ved hjelp av teorier om meningsdannelse. Skal vi tro tidligere forskning, vil disse argumentene ha en forsterkende effekt på holdningsutvikling. Slike elementer må være til stede for å kunne anta en forekomst av bekräftelsestendens, som er et sentralt element i både ekkokamre og skyttergravskriger. Selv om brukerne ikke nødvendigvis endrer holdninger, opplever de å bli motsagt og blir dermed klar over at andre er uenige med dem. Funnene indikerer dermed at det nye medielandskapet, med internett og sosiale medier, gjør det mulig å interagere med både likesinnede og andre med motsatte holdninger på samme tid. Resultatet kan likevel ende i polarisering, noe som kan være problematisk. De empiriske funnene i denne studien blir da som følger:

- *Debatten kjennetegnes av at debattantene i stor grad motsier hverandres holdninger og perspektiver. Det er også forekomst av støtte, men motsigelse er til stede nesten dobbelt så mye i hele materialet (F1).*
- *Innholdselementene som kom til syne i kommentarene peker mot en debatt med mye motargumenter og motstridende perspektiver, men ikke så hardt språk og polarisert dynamikk som kunne forventes. Elementer som var dominerende i alle kommentarene var positiv ordbruk, negativ ordbruk og ensidig-motstridende argumenter. De fleste innholdselementene kom hyppigst til syne i motsigende kommentarer (F2).*
- *Variert innhold skaper engasjement i form av likerklipp, og særlig meningsbryting ser ut til å engasjere. Motsigelse og støtte engasjerer like mye, mens nøytralitet virker*

uengasjerende. Trådstartere får flere likerklipp enn de andre kommentartypene. Bruk av negativ ordbruk og feilinformasjon hadde en negativ sammenheng med engasjement (F3).

Funnene som er presentert over gjør det mulig å formulere et oppsummerende svar på hovedproblemstillingen: ***Hva kjennetegner debattodynamikken i kommentarfeltet under nyhetsoppslag om klimaendringer på Facebook-siden til VG?***

Debatten kjennetegnes av en varierende dynamikk hvor ulike holdninger og perspektiver presenteres. Dynamikken er preget av mer motsigelse enn støtte, og aller minst nøytralitet. De som støtter bruker mye bekreftende ord og underbygger hverandres argumenter. Til sammenligning bruker de som motsier mest motstridende argumenter, men også en del avkrefteord og fornærmelser. Hele materialet og alle kommentarene kjennetegnes av både positiv og negativ ordbruk. Når det gjelder argumenttyper er ensidig-motstridende argumenter mest til stede, noe som er et viktig element i skyttergravsdynamikker. Både støtte og motsigelse engasjerer i form av likerklipp, og det å ta et nøytralt ståsted fremstår som uengasjerende. Selv om meningsbryting engasjerer, ser det ut til at debattantene som gir likerklipp opplever negativ ordbruk og spredning av feilinformasjon som uengasjerende. Samlet sett kjennetegnes debattodynamikken i kommentarfeltene i denne studien av elementer som peker mer mot skyttergravskrigrer, enn ekkokamre.

6.2 Oppgavens bidrag, begrensninger og forslag til videre forskning

Til sist vil jeg vurdere hvordan oppgaven har bidratt til det teoretiske og metodiske arbeidet med forskning på både debattodynamikker som ekkokamre og skyttergravskrigrer, og på debatt om klimaendringer i kommentarfeltet på Facebook. I teorikapittelet siterte jeg Arguedas et al. (2022) som hevdet at forskning på dette feltet fortsatt var begrenset, og Karlsen et al. (2017) som etterlyste flere studier på skyttergravskrigrer med andre metodiske design. Denne oppgaven har forsøkt å bote på denne mangelen. Studien har bidratt med å belyse og komplementere de teoretiske perspektivene presentert i teoridelen, ved å vise hvordan vi kan bruke disse perspektivene i en kvantitativ innholdsanalyse av kommentarfelt. Dette ble formulert på en bakgrunn av et ønske om å kunne si noe om kjennetegnene i selve debatten og hvordan tendenser i disse teoriene utspilte seg. Resultatene ser i all hovedsak ut til i liten grad å støtte et ekkokammerperspektiv på debatt under nyhetsoppslag på Facebook. Debattene slik de fremstår ser ikke ut til å være noe som kjennetegnes av mest enighet og like interessefelleskap. Selv om det er en del støtte i debatten, er de som støtter ikke alene. Det

kan bety at ekkokammerteorien, slik flere andre studier har vist, ikke nødvendigvis er en passende beskrivelse av diskusjoner på nett.

Snarere bidrar denne oppgaven med å utvide vår forståelse av skyttergravsdynamikk, og hvordan fenomenet kan studeres. Den største andelen av debattantene går inn for å presentere motsigende argumenter og perspektiver. Det viser at skyttergravskriger er en bedre beskrivelse av debatten i dette materialet enn ekkokammerteorien. Det å debattere, og særlig meningsbryting, skaper engasjement. Samtidig er det ikke engasjerende å bruke negativ ordbruk og spre feilinformasjon. Dette kan gi oss en pekepinn på at selv om debattantene liker å se meningsbryting, foretrekker de at denne argumentasjonen holder en viss saklighet. Studien viser hvilke konkrete innholdselementer som preget debatten og hvordan disse kan relateres til teorien om skyttergravskriger, noe som ikke har vært vist i samme grad tidligere. Funnene fra analysen har noe interessant å vise på de fleste aspektene av teorien, og legger grunnlag for videre utvikling av denne måten å studere dynamikken på. Oppgaven har dermed gitt et verdifullt bidrag med å forstå hvordan vi kan bruke teorien om skyttergravskriger som utgangspunkt for innholdsanalyse. Det gjenstår stadig et viktig arbeid med å operasjonalisere og definere sentrale nøkkelementer i teorien, som kan brukes i detaljerte analyser av nettdebatter og annet tekstmateriale. Likevel, etter min mening, kan skyttergravsdynamikk sies å være et fruktbart perspektiv for en innholdsanalyse. Den gir et verdifullt inntak for å studere nettdebatter slik de fremstår. Delene av teorien som fokuserer på brukernes egne opplevelser og holdningsendringer, vil være interessant å utforske med andre metodiske design.

I diskusjonen drøftet jeg resultatene i detalj mot de teoretiske perspektivene. Samtidig er det nødvendig å diskutere resultatene i lys av oppgavens begrensinger. Hvilket materiale jeg studerer, både med tanke på plattform, avsender, tidsrom, debatttema og land, kan ha en innvirkning på funnene. I denne studien bør vi være forsiktige med å generalisere til debatter på sosiale medier for øvrig, siden utvalgsstrategien var strategisk. Jeg kan heller ikke generalisere til klimadebatt i et annet materiale, eller til debatt om andre tematikker. Det er heller ikke mulig å konstatere om funnene beskriver det store flertallet av brukere på sosiale medier som ikke deltar i disse diskusjonene. Selv om jeg ikke statistisk kan generalisere til et annet materiale, kan jeg generalisere teoretisk og analytisk, samt bidra til utvidet forståelse og teoretiske antagelser. Slik vi har sett tidligere, har innholdsanalysebasert forskning vist at nyhetsdekning av klimaendringer er basert på vitenskapelig konsensus i land der de fleste

folkevalgte anerkjenner det (Painter & Ashe, 2012, s. 6). Likevel viser andre studier at meningsutvekslingen i kommentarfelt på sosiale medier, ofte utfordrer vitenskapelig konsensus og den dominerende samfunnsholdningen (Walter et al., 2018, s. 213). Den norske konteksten kan ha påvirket mine resultater, og jeg kan ikke være sikker på at de samme funnene ville vært gjeldende i andre land.

Facebook som plattform kan også ha en innvirkning på resultatene. Slik Vraga et al. (2015, s. 287) understreker blir sosiale medier og spesielt Facebook sett på av mange som et sted for bråk, voldsom uenighet og høyt konfliktnivå. VGs kommentarfelt på Facebook kan muligens være kjent for å være et opphetet sted, hvor den dominerende oppførselen er å «krangle». Det er ikke sikkert at jeg ville funnet skyttergravskriger i samme grad på andre plattformer eller på profilene til andre nyhetsmedier. Å studere en offentlig profil til en nyhetsformidler kan ha en innvirkning. I lukkede grupper og mer private fora vil vi kanskje finne helt andre dynamikker, ekkokammertendenser og homogene interessefellesskap. En begrensning i studien er fokuset på kun én avis og én plattform. For videre forskning kunne det vært interessant å studere fenomenet på tvers av sosiale medieplattformer og profilene til flere aviser. Det kunne også vært interessant å se på andre avsendere enn nyhetsformidlere.

Debattens tema kan også prege dynamikkens form. Klimakrisen er helt klart et tema som vekker mye debatt. Det er derfor naturlig å tenke seg at dette er et tema som mange har sterke meninger om, og som vekker følelser. Slik vi har hørt tidligere, handler sentrale spørsmål i debatten om klimaendringer både om handling og rettferdighet – om hva som bør gjøres og av hvem (Manzo, 2010, s. 97). Det kan være disse spørsmålene som gjør at det er så mye motsigelse i denne debatten. Det forventes at mine resultater stemmer overens med tidligere forskning som ser forskjellige resultater i mer moderate debatter, enn dem hvor vi kan forvente polarisering og kontroverser (Bruns, 2021, s. 39). Mitt materiale viser ikke til særlig polarisert og kontroversielt innhold, men indikerer fortsatt sterk meningsutveksling fra begge leirer. Vi må ta hensyn til slike metodiske begrensninger, og videre forskning kunne med fordel studert debatten under mediedekningen av et mindre opphetet tema, eller på tvers av flere tematikker. I tillegg kunne det vært hensiktsmessig å gjøre longitudinelle studier for å fange opp endringer over tid. 2021 var et valgår, hvor både nyhetsdekningen og debatter om viktige samfunnsspørsmål som klimaendringer økte. I tillegg var klimatoppmøtet i Glasgow og FNs publisering av nye rapporter på agendaen. Selv om utvalget søkte etter å representere normale nyhetshverdager, kan det være at disse enkelthendelsene har påvirket.

Min egen operasjonalisering av konseptene og menneskelig koding har visse begrensinger. Jobben med å forstå hvordan debatt dynamikkene, og spesielt skyttergravskrager, kunne operasjonaliseres var en omfattende prosess. Studiens design og analysens form hvilte tungt på min egen forståelse av hvordan konseptene kunne operasjonaliseres til en kvantitativ innholdsanalyse. Selv om jeg ikke kan være sikker på om andre kodere hadde forstått og kodet innholdet på samme måte, har jeg lagt til rette for gode beskrivelser i en detaljert kodebok, for grunnlag og inspirasjon til andre. Det er viktig å merke seg at denne analysen kun ser på hva som kjennetegner uttrykk i debatt dynamikken, ikke hvilken innvirkning dynamikken har på brukernes holdninger. For videre forskning kunne det vært interessant å si noe mer konkret om effektene av debattens dynamikk. Til sist vil jeg oppfordre til mer dyptgående kvalitative analyser av kommentarfelt på sosiale medier. Ved bruk av kvalitative nærlesninger av kommentarer kan videre studier prøve å utforske meningsutvekslingen mer i dybden. Dette vil kunne gi større forståelse av noen av funnene kartlagt i denne kvantitative analysen, samt hva brukerne mener og føler.

Klimakrisen har blitt omtalt som «vår tids største utfordring» (Regjeringen, 2021), en utfordring vi burde møte samlet. FNs klimapanel har understreket alvoret i denne krisen, og at tiltakene vi fatter de neste årene vil bli avgjørende for konsekvensene (Miljødirektoratet, 2022a). Stor splittelse omkring et så viktig samfunnstema kan potensielt være med på å forsinke de viktige tiltakene som må gjøres de neste åtte årene, og videre inn i fremtiden. En offentlig sfære som tjener både hvordan vi kommer sammen for å identifisere og løse slike samfunnsproblemer, og demokratiets viktigste idealer, er noe vi burde strekke oss etter. Her er det viktig at ulike oppfatninger og meninger blir presentert og diskutert. Dynamikkene og kjennetegnene i den offentlige debatten om slike samfunnsutfordringer, er noe som krever dypere forståelse. Dette understreker viktigheten av å fortsette å forske på denne tematikken, en fortsettelse min studie forhåpentligvis kan bidra til å legge grunnlag for.

Litteraturliste

Aalberg, T. & Curran, J. (2012). *How media inform democracy: A comparative approach*. London: Routledge.

Aalen, I. (2015). *Sosiale medier*. Bergen: Fagbokforlaget.

Adut, A. (2012). A Theory of the Public Sphere. *Sociological Theory* 30 (4) 238-262.
<https://doi.org/10.1177/0735275112467012>

Arguedas, A., Robertson, C., Fletcher, R., & Nielsen, R. (2022). *Echo chambers, filter bubbles, and polarisation: a literature review*. Reuters Institute for the Study of Journalism. The Royal Society.

Babbie, E. (2014). *The basics of social research* (6th ed.). Belmont, CA: Wadsworth, Cengage Learning.

Bright, J., Marchal, N., Ganesh, B., & Rudinac, S. (2021). How Do Individuals in a Radical Echo Chamber React to Opposing Views? Evidence from a Content Analysis of Stormfront. *Human Communication Research*, 48(1), 116-145.
<https://doi.org/10.1093/hcr/hqab020>

Bruns, A. (2021). Echo chambers? Filter bubbles? The misleading metaphors that obscure the real problem. I Noguera-Vivo, J. M. & Pérez-Escobar, M. (Eds.) *Hate Speech and Polarization in Participatory Society*. Milton: Knowledge Unlatched GmbH.
<https://doi.org/10.4324/9781003109891>

Calhoun, C. (1992). *Habermas and the public sphere* (Studies in contemporary German social thought). Cambridge, Mass: MIT Press.

Dahlgren. (2005). The Internet, Public Spheres, and Political Communication: Dispersion and Deliberation. *Political Communication* 22(2), 147–162.
<https://doi.org/10.1080/10584600590933160>

- Dubois, E., & Blank, G. (2018). The echo chamber is overstated: The moderating effect of political interest and diverse media. *Information, Communication & Society*, 21(5), 729-745. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2018.1428656>
- Fletcher, R. & Nielsen, R. K. (2017). Are News Audiences Increasingly Fragmented? A Cross-National Comparative Analysis of Cross-Platform News Audience Fragmentation and Duplication. *Journal of Communication*, 67(1), 476-498. <https://doi.org/10.1111/jcom.12315>
- Foster, L., Diamond, I. & Jefferies, J. (2015). *Beginning Statistics. An introduction for social scientists*. (2nd ed.). Los Angeles: SAGE.
- Garimella, K., Morales, G. D. F., Gionis, A., & Mathioudakis, M. (2018). Political discourse on social media: Echo chambers, gatekeepers, and the price of bipartisanship. *The Web Conference 2018 - Proceedings of the World Wide Web Conference, WWW 2018*, 913-922.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2.utg. ed.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Habermas, J., Høibraaten, H., Schwabe-Hansen, E., & Øien, J. (2002). *Borgerlig offentlighet: Dens fremvekst og forfall: Henimot en teori om det borgerlige samfunn* (3. utg. ed., Fakkell). Oslo: Gyldendal.
- Habermas, J. (1997). The Public Sphere. I Goodin, R. E., & Petit, P. (ed.). *Contemporary Political Philosophy* (2nd ed., p. 103-107). Oxford: Blackwell Publishers.
- Hannemyr, G., Liestøl, G., Luders, M., & Rasmussen, T. (2015). *Digitale medier. Teknologi, anvendelser, samfunn*. (3.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Hansen, A. & Machin, D. (2019). *Media and Communication Research Methods* (2nd ed.). Red Globe Press.
- IPCC (u.å). *About the IPCC*. Hentet 28. mai 2022 fra: <https://www.ipcc.ch/about/>

- Jakobsen, T. G., & Listhaug, O. (2018). Foundations of Political Trust. I *The Oxford Handbook of Social and Political Trust* (s. 559-557). Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190274801.013.14>
- Jamieson, K. H., & Capella, J. N. (2008). *Echo Chamber*. Oxford: Oxford University Press.
- Jenkins, H. (2006). *Convergence culture: Where old and new media collide*. New York: New York University Press.
- Jørgensen, C., & Onsberg, M. (2008). *Praktisk argumentasjon* (3. utg.). København: Nyt Teknisk Forlag.
- Karlsen, R., & Aalberg, T. (2021). Social Media and Trust in News: An Experimental Study of the Effect of Facebook on News Story Credibility. *Digital Journalism*, 1-17.
<https://doi.org/10.1080/21670811.2021.1945938>
- Karlsen, R., Steen-Johnsen, K., Wollebæk, D. & Enjolras, B. (2017). Echo Chamber and Trench Warfare Dynamics in Online Debates. *European Journal of Communication*, 32(3), 257-273. <https://doi.org/10.1177/0267323117695734>
- Krippendorff, K. (2019). *Content Analysis: an introduction to its methodology*. (4th ed.). Los Angeles: Sage.
- Kunda, Z. (1990). The Case for Motivated Reasoning. *Psychological Bulletin*, 108(3), 480-498.
- Manzo, K. (2010). Imagining vulnerability: The iconography of climate change. *Area*, 42(1), s. 96-107. <https://doi.org/10.1111/j.1475-4762.2009.00887.x>
- Medienorge. (u.å.). *Ti største aviser*. Hentet 25. mai fra:
<https://medienorge.uib.no/statistikk/353>

- Merkley, E., & Stecula, D. A. (2018). Party elites or manufactured doubt? The informational context of climate change polarization. *Science Communication*, 40(2), 258–274. <https://doi.org/10.1177/1075547018760334>
- Miljødirektoratet (13. januar 2022). *Spesialrapport om 1,5 graders global oppvarming*. Hentet 15. mai fra: <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/fns-klimapanel-ipcc/dette-sier-fns-klimapanel/spesialrapporter-fra-klimapanelet/spesialrapporten-om-1-5-grader/>
- Miljødirektoratet (4. april 2022). *Hovedfunn i tredje del i sjette hovedrapport*. Hentet 15. mai 2022 fra: <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/fns-klimapanel-ipcc/dette-sier-fns-klimapanel/sjette-hovedrapport/>
- Neuendorf, K. (2017). *The content analysis guidebook* (2nd ed.). London: SAGE Publications.
- Noelle-Neumann, E. (1974). The spiral of silence: A theory of public opinion. *Journal of Communication* 24(2), 43–51.
- Nygaard, L., P. (2017). *Writing your master's thesis. From A to Zen*. Los Angeles: SAGE.
- Oliver, P., & Myers, D. (1999). How events enter the public sphere: Conflict, location, and sponsorship in local newspaper coverage of public events. *The American Journal of Sociology*, 105(1), 38-87.
- Pallant, J. (2020). *SPSS survival manual: a step by step guide to data analysis using IBM SPSS*. (7th ed.). London: Open University Press.
- Painter, J., & Ashe, T. (2012). Cross-national comparison of the presence of climate scepticism in the print media in six countries, 2007–10. *Environmental Research Letters*, 7(4), 044005. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/7/4/044005>
- Prior, M. (2007). *Post-Broadcast Democracy: How increasing media choice widens gaps in political knowledge and turnout*. Cambridge University Press.

- Regjeringen (14. oktober. 2021). *Hurdalsplattformen*. Hentet 10. mai 2022 fra:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/hurdalsplattformen/id2877252/?ch=8>
- Schmidt, A., Ivanova, A. & Schäfer, M. S. (2013). Media attention for climate change around the world: a comparative analysis of newspaper coverage in 27 countries. *Global Environmental Change*, 23(5), 1233-1248.
<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2013.07.020>
- Sears, D. & Freedman, J. (1967). Selective Exposure to Information: A Critical Review. *Public Opinion Quarterly*, 32(2), 194-213.
- Smith, N., & Graham, T. (2019). Mapping the anti-vaccination movement on Facebook. *Information, Communication & Society*, 22(9), 1310-1327.
<https://doi.org/10.1080/1369118X.2017.1418406>
- Stroud, N. J. (2017). Selective Exposure Theories. I Kenski, K., & Jamieson, K. H. (red.) *The Oxford Handbook of Political Communication*. Oxford: Oxford University Press.
- Sunstein, C. (2001). *Republic.com*. Princeton, N.J: Princeton University Press.
- Sunstein, C. (2007). *Republic.com 2.0*. Princeton, N.J: Princeton University Press.
- Sunstein, C. (2017). *#Republic: divided democracy in the age of social media*. Princeton: Princeton University Press.
- Svennevig, J. (2009). *Språklig samhandling: Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse* (2. utg). Oslo: Cappelen Damm.
- Taber, C., & Lodge, M. (2006). Motivated Skepticism in the Evaluation of Political Beliefs. *American Journal of Political Science*, 50(3), 755-769.
<https://doi.org/10.1080/08913811.2012.711019>
- Facebook. (u.å.). *VG*. Hentet 10. april fra: <https://www.facebook.com/vgnett>

Walter, S., Brüggemann, M., & Engesser, S. (2018). Echo Chambers of Denial: Explaining User Comments on Climate Change. *Environmental Communication*, 12(2), 204-217. <https://doi.org/10.1080/17524032.2017.1394893>

Williams, H., McMurray, J., Kurz, T., & Lambert, F. H. (2015). Network analysis reveals open forums and echo chambers in social media discussions of climate change. *Global Environmental Change*, 32, 126-138. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2015.03.006>

Wollebæk, D., Karlsen, R., Steen-Johnsen, K., & Enjolras, B. (2019). Anger, Fear, and Echo Chambers: The Emotional Basis for Online Behavior. *Social Media + Society*, 5(2), 1–14. <https://doi.org/10.1177/2056305119829859>

Østbye H., Helland K., Knapskog K., Larsen L O., & Moe H. (2013). *Metodebok for mediefag* (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Vedlegg

Vedlegg 1: Kodebok

1. Introduksjon

Kodeboken gir en strukturert oversikt over alle variabler med tilhørende variabelverdier. Alle variabler inneholder en kort forklaringstekst, samt et eksempel. Målet er å gi koderen en nøyaktig kodeinstruks som kan brukes ved ulike anledninger, samt å unngå feilkoding. Denne studien undersøker dynamikken i debatten om klimaendringer i kommentarfeltet på Facebook-siden til VG, i perioden året 2021. Hensikten med kodingen er å kartlegge hvilke innholdselementer som kommer til syne i debatten. Dette gjøres ved å identifisere hvilke innholdselementer kommentarene består av når det gjelder språk og tekst, og vurdere hva tekstinholdet betyr i konteksten det teoretiske rammeverket viser til. Bakgrunnen for studien, samt definisjon av ekkokammer, skyttergravskriger og andre relevante teoretiske konsepter finnes i teorikapittelet.

2. Utvalg

Hvert første innlegg i hver måned i 2021 ble analysert. En post med tilhørende kommentarfelt/tråder ble valgt ut på bakgrunn av søkeordet klimaendring* (klima, klimaendring, klimaendringer), samt en vurdering av innleggets relevans av koderen. Fordi jeg var ute etter debatter hvor jeg kan undersøke hvordan folk snakker med hverandre er kommentartrådene utgangspunktet for kodingen.

3. Enhet

Enhetene for analyse er kommentarene. Med utgangspunkt i hver kommentartråd, vurderte jeg hvordan hver kommentar kan kodes innenfor hver variabel.

4. Oversikt over variabler og variabelverdier

Variablene presiserer hvilke egenskaper ved kommentartrådene som var relevante å registrere. For hver variabel har jeg definert et sett med variabelverdier, altså kategorien som kommentarene skal kunne plasseres i. Variablene er delt inn i formelle variabler, hovedvariabel: respons, variabler som kun gjelder støtte, variabler som kun gjelder motsigelse, og variabler for øvrige innholdselementer i kommunikasjonen. En mer utfyllende beskrivelse av operasjonaliseringen av variabler finnes i metodekapittelet. I oversikten under finnes det tydelige beskrivelser av hver variabel, og hjelpsomme eksempler.

4.1 Formelle variabler

V001 – Innlegg ID

Beskrivelse: Hvert innlegg nummereres i rekkefølge, med 1 for det første innlegget.

V002 – Tråd ID

Beskrivelse: Hver kommentartråd nummereres i rekkefølge, og begynner med 1 for den første tråden.

V003 – Kommentartype

1 Trådstarter

2 Førstegangssvar

3 Andregangssvar

Beskrivelse: Her noterer koderen hvilken type kommentar det er snakk om. Er det en trådstarter er det snakk om kommentaren som svarer direkte til nyhetsoppslaget og starter en tråd. Førstegangssvar er kommentarene som svarer trådstarteren, og andregangssvar er kommentarene som svarer en annen debattant de markerer (tagger).

4.2 Hovedvariabel: respons

V004 – Støtte vs. motsigelse i forhold til nyhetsoppslag

1 Støtte

2 Motsigelse

3 Nøytral

Beskrivelse: Kodes kun for kommentarene som er en trådstarter. Variablene har tre verdier. Koderen leser trådstarteren, og vurderer om den går inn for å støtte eller motsi Facebook-innlegget. De som verken støtter eller motsier, blir kodet til nøytral.

V005 – Støtte vs. motsigelse i forhold til trådstarter

1 Støtte

2 Motsigelse

3 Nøytral

Beskrivelse: Kodes kun for førstegangssvar. Med utgangspunkt i ståstedet i trådstarteren, vurderer koderen om svarene går inn for å støtte, motsi, eller forholder seg nøytral. For at en kommentar skal kunne kodes til støttende, ser jeg etter bekræftende ord og formuleringer som

«ja helt klart, «jeg er enig», «du har rett» osv., eller setninger som er en underbygning av argumentet i trådstarteren.

V006 – Støtte versus motsigelse til markert debattant

1 Støtte

2 Motsigelse

3 Nøytral

Beskrivelse: Kodes kun for andregangssvar, og ses opp mot respons til markert debattant.

Eksempel for V004, V005 og V006: I

eksemplet til høyre ser vi at trådstarteren er imot en økt klimainvestering til klimafondet og mener disse midlene heller burde komme det norske folk til gode, ved å for eksempel brukes på billigere tannhelsetjenester. Selv om kommentaren ikke sier det eksplisitt, viser den motsigelse mot nyhetsoppslaget implisitt, og kodes derfor til 2 på V004. Alle førstegangssvarene, kommentar nummer 1, 3, og 4, ser ut til å støtte opp under dette synspunktet ved bruk av underbyggende argumenter, og kodes derfor til 1 Støtte for V005. Videre ser vi at kommentar nummer 3 som er et andregangssvar, har skrevet «helt enig, bra skrevet». Kommentaren inneholder både bekreftende ord og et kompliment til debattanten den markerer, og kodes derfor til 1 Støtte.

"Erlend Larsen (H), som sitter i Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget, har forståelse for at mange ønsker et offentlig tannhelsetilbud for hele befolkningen. – Jeg har stor respekt for at det er mange som ønsker at alle skal få gratis tannbehandling. Men det er beregnet til å koste rundt 12 milliarder kroner. Det er et stort beløp, også i statsbudsjettssammenheng, sier han til ABC Nyheter."

Liker Svar 36 u

Tiden er vel inne nå for å bruke penger på det som er strengt talt nødvendig, og det er b.la på et offentlig tannhelsetilbud for hele befolkningen, samt fordele goder og byrder innad i samfunnet. Vi har jo et flott klima med b.la masse godt vann, og gjennom det er vi i realiteten selvforsynt på strøm. Klimaet her er så bra med sine helt naturlige "klimaendringer" ut i fra solen - med b.la sin soloppgang og solnedgang - Ganske naturlig. I dag har vi hatt flere "klimaendringer", siden det har vært kaldt, varmt og faktisk litt regn også... Nei, nå må det brukes midler på hva som virkelig betyr noe for folket mens de lever her på jorden.... Folket er de suverene og vet aller best. God politikk handler først og fremst om nestekjærlighet som et godt utgangspunkt for resten...

Liker Svar 36 u Redigert

helt enig , bra skrevet

Liker Svar 36 u

Mye bedre å bruke pengene på tannhelse enn det sorte hullet de kaller klima. Ingen har hittill gjort rede for hvor disse klimapengene blir av eller om de har noen resultater å vise til. Videre kan vi spare milliarder ved å slutte å teste friske folk og barn, slutte å stenge ned, droppe covidpass og alle ressursene det krever og slutte å sende sms til folk. Voksne folk klarer faktisk å bestille time hos legen selv...

Liker Svar 36 u

eller bare, ja nei, ikke bruke mer av skattebetalernes penger? 12 milliarder spart er 12 milliarder tilbake til folket.

Liker Svar 36 u

4.3 Variabler for støtte

V007 – Bekreftende ord

1 Bekreftende ord til stede

2 Bekreftende ord ikke til stede

Beskrivelse: Her ser jeg på innholdselementene og ordbruken i kommentarene. Hvis ord som «jeg er enig», «du har rett», «det er sant» eller variasjoner av disse er til stede, kodes kommentaren til 1 på denne variabelen.

V008 – Underbyggende argument

1 Underbyggende argument til stede

2 Ikke til stede

Beskrivelse: Kommentaren viser støtte med å komme med et argument som bygger videre på hovedargumentet. For eksempel: «Ja vi burde kutte utslipp fordi hvis ikke kommer vi aldri til å nå 1.5 grader-målet».

V009 – Kompliment

1 Kompliment til stede

2 Kompliment ikke til stede

Beskrivelse: Her ser jeg på en annen måte å vise støtte på, nemlig å gi komplimenter som vendes mot den andre debattanten. Det kan være alle komplimenter som «bra skrevet», eller «du er flink/smart/osv.»

4.4 Variabler for motsigelse

V010 – Avkreftende ord

1 Avkreftende ord til stede

2 Ikke til stede

Beskrivelse: bruk av ord som «jeg er uenig/nei dette er jeg ikke enig i osv.»

V011 – Motargument

1 Motargument til stede

2 Ikke til stede

Beskrivelse: Kommentaren viser uenighet med å komme med et motargument. For eksempel: «Det du argumenterer for vil ikke fungere i praksis, fordi det er for kostbart.»

V012 – Fornærmelser

1 Fornærmelser til stede

2 Fornærmelser ikke til stede

Beskrivelse: nedsettende ord og karakteristikk som rettes mot andre debattanter og viser uenighet, uten å direkte si «jeg er uenig» eller komme med et motargument. Eksempel: «Du er dum som sier dette.»

4.5 Variabler for innholdselementer, alle enheter

V013 – Positiv ordbruk

1 Positiv ordbruk til stede

1 Positiv ordbruk ikke til stede

Beskrivelse: Bruk av positive ord kan være ord som «bra», «godt», «fint» og lignende.

Enheten kodes til 1 på denne variabelen hvis disse er til stede.

V014 – Negativ ordbruk

1 Negativ ordbruk til stede

2 Negativ ordbruk ikke til stede

Beskrivelse: Negative ord som viser misnøye med innholdet. Det kan for eksempel være ord som «trist», «skrekkelig», «grusomt» og lignende. Kodes til 1 hvis til stede.

V015 – Banneord

1 Banneord

2 Ikke banneord

Beskrivelse: Her ser jeg etter om banneord er til stede, og vurderer om det er brukt til å vise motsigelse og konfrontasjon. Denne vurderingen må gjøres av koderen, fordi banneord kan være til stede i teksten også uten å være i sammenheng med motsigelse/uenighet.

V016 – Personangrep

1 Personangrep

2 Ikke personangrep

Beskrivelse: formuleringer som innehar nedsettende personkarakteristikk. Eks: «Erna i et nøtteskall, arrogant og kvalm i sin utførelse». Personangrep kan rettes mot både personer omtalt i VGs nyhetsoppslag, men også mot andre debattanter.

V017 – Bruk av fakta

1 Fakta

2 Ikke fakta

Beskrivelse: Den andre variabelen ser på type innhold som vektlegges og underbygger argumentene i kommentarene, her når det gjelder bruk av faktaopplysninger.

V018 – Feilinformasjon

1 Feilinformasjon til stede

2 Feilinformasjon ikke til stede

Beskrivelse: for eksempel: «Det er fortsatt ikke bevist at CO2 påvirker klima».

Feilinformasjon i forhold til klimadebatten operasjonaliseres i tråd med IPCC sine vurderinger av menneskeskapte klimaendringer.

V019 – Argumenttype

1 Ensidig-bekreftende

2 Ensidig-motstridende

3 Tosidig-nøytralt

4 Ikke relevant

Beskrivelse: med utgangspunkt i rammeverket i litteratur om skyttergravskriger: «Både ensidige-bekreftende og ensidig-motstridende argumenter kan føre til en større forsterking av brukernes opprinnelige holdninger enn mer nøytrale tosidige argumenter». Ensidig-bekreftende er argumenter som tar den ene siden og bekrefter ståstedet. Ensidig-motstridende gjør det samme med å motsi. Tosidige nøytrale er argumenter som for eksempel sier «på den ene siden burde vi kutte utslipp, men på den andre siden må det ikke gå ut over vanlige folks økonomi».

V020 – Ny lærdom

1 Lærte noe nytt til stede

2 Lærte noe nytt ikke til stede

Beskrivelse: Innholdselementer i tekst som tilsier at brukerne har lært noe nytt av diskusjonen, med utgangspunkt i rammeverket i artikkelen om skyttergravskriger. Det kan for eksempel være hvis en bruker sier «nå lærte jeg noe nytt/det visste jeg ikke/nå forstår jeg litt mer».

V021 – Antall likerklikk

Beskrivelse: Antall likerklikk kommentaren har. Nummereres fra 0 og oppover.

Vedlegg 2: Regresjon

Engasjement i form av likerklikk. Verdier er B-koeffisienter og standardavvik i parentes. Avhengig variabel: V021 – Likerklikk.

	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Konstant	11.703*** (3.421)	92.490*** (27.343)	80.098*** (22.764)
Motsigelse	1.454 (4.106)	-3.490 (4.382)	0.346 (3.679)
Positiv ordbruk		-2.200 (4.789)	-1.780 (3.980)
Negativ ordbruk		-11.911*** (4.139)	-6.404* (3.471)
Banneord		-10.375 (9.001)	4.680 (7.567)
Personangrep		6.450 (6.040)	3.111 (5.008)
Fakta		-4.394 (5.796)	-4.988 (4.828)
Feilinformasjon		-21.417*** (5.450)	-6.872 (4.665)
Førstegangssvar			-54.478*** (4.892)
Andregangssvar			-57.360*** (4.860)
R ² (justert)	-0.003	.067	.361
N	390	390	390

*** p < 0.10; ** p < 0.05; * p < 0.01

Tabell 4. Regresjon likerklikk. Nøytrale kommentarer utelatt.